

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos
Mellersta Österbottens räddningsverk

Valvontasuunnitelma 2024-2025

Laatija: Miettinen Riikka-Liisa 30.11.2023

Hyväksyjä: Jouni Leppälä 30.11.2023

Sisälllys

1	Johdanto	4
2	Määritelmät	4
3	Valvontasuunnitelman tarkoitus ja tavoitteet	7
3.1	Seuranta	9
4	Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen	11
5	Valvontatoimenpiteiden suunnittelu.....	11
5.1	Valvontakohteiden tarkastusvälin määrittäminen.....	12
5.1.1	Valvontakohteiden periaatteelliset tarkastusvälit	12
5.1.2	Valvontavälin muuttaminen tapauskohtaisesti	12
5.2	Valvontatoimenpiteistä ilmoittaminen.....	14
5.3	Valvontatoimenpiteiden maksullisuus.....	14
6	Valvontamenetelmät	15
6.1	Määräaikainen palotarkastus.....	15
6.1.1	Valvontaprosessi.....	16
6.1.2	Asuinrakennuksien ja niihin verrattavien valvontakohteiden määräaikaiset palotarkastukset	18
6.1.3	Vapaa-ajan asuntojen määräaikaiset palotarkastukset.....	19
6.1.4	Yritysten ja laitosten sekä julkisten kohteiden määräaikaiset palotarkastukset.....	20
6.1.5	Poistumisturvallisuusselvityskohteet	21
6.1.6	Määräaikaisen valvonnan tavoitteet ja kehityskohteet vuosille 2024 ja 2025.....	22
6.2	Epäsäännöllinen valvonta	24
6.2.1	Eriyiset palotarkastukset.....	24
6.2.2	Ylimääräiset palotarkastukset	25
6.2.3	Yleisötilaisuuksien valvonta	26
6.2.4	Jälkivalvonta	27
6.2.5	Hallintopakkokeinot.....	27
6.2.6	Kemikaalikohteiden valvonta	27
6.2.7	Epäsäännöllisen valvonnan tavoitteet ja kehityskohteet vuosien 2024 ja 2025 aikana	30
7	Yhteistyö muiden viranomaisten ja tahojen kanssa.....	31
7.1	Viranomaisten välinen tietojen vaihto	35
7.2	Yhteistyön tavoitteet ja kehityskohteet vuosille 2024 ja 2025.....	38

8	Valvonnan resurssit.....	39
8.1	Palotarkastusohjelmisto.....	39
8.2	Henkilöresurssit, osaaminen ja koulutus	40
8.3	Resurssien käytön ja henkilöstön koulutuksen ja osaamisen tavoitteet ja kehityskohteet vuosille 2024 ja 2025	42
9	Yhteenveto vuosina 2024 ja 2025 suoritettavasta valvonnasta ja onnettomuuksien ehkäisystä 44	
10	Vuoden 2023 valvontatoiminnan seuranta	47
10.1	Määräaikaiset palotarkastukset	47
10.1.1	Määräaikaisten palotarkastusten vaikuttavuuden arviointi	48
10.2	Epäsäännöllinen valvonta	55
10.3	Yhteistyö.....	57
10.4	Resurssit	58
11	Johtopäätökset.....	59

1 Johdanto

Onnettomuuksien ehkäisyllä tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla pyritään pienentämään onnettomuuden todennäköisyyttä ja vähentämään onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyötä on ihmisten ohjaus, neuvonta, koulutus ja valvontatyö. Onnettomuuksien ehkäisyn tavoitteisiin pyritään valvomalla alueella pelastuslaissa ja kemikaaliturvallisuuslaissa määriteltyjen varautumisvelvollisten vastuiden ja tehtävien noudattamista sekä ohjaamalla ja tukemalla varautumisvelvollisia näiden pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisten tehtävien hoitamisessa. Pelastusviranomaiset valvovat rakennusten ja toiminnan turvallisuutta palotarkastuksilla ja muilla valvontamenetelmillä. Onnettomuuksien ehkäisyssä tehdään yhteistyötä alueen muiden viranomaisten sekä alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä valtakunnallisella tasolla mm. muiden pelastuslaitosten kanssa. Lisäksi pelastusviranomaiset neuvovat ja kouluttavat ihmisiä, jotta he osaisivat omalla toiminnallaan ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia sekä toimia oikein onnettomuus- ja vaaratilanteissa. Lisäksi onnettomuuksien ehkäisyyn kuuluu palontutkinnan tekeminen. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella palontutkinta on osa pelastustoiminnan palvelualueita.

2 Määritelmät

Valvontatoiminnan keskeiset määritelmän on kuvattu taulukossa 1.

Taulukko 1. Valvonnan keskeiset määritelmät

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Valvontatapahtuma, jonka viranomainen tai toimivaltainen sopimustoimija toteuttaa käytettävissään olevien aineistojen pohjalta.
Epäsäännöllinen valvonta	Määräajoin toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, joka käynnistyy pelastusviranomaisen omasta aloitteesta, asiakkaan, toisen viranomaisen tai muun yhteistyötahon yhteydenotosta. Epäsäännöllistä valvontaa ovat mm. ylimääräiset- ja erityiset palotarkastukset, pyynnöstä tehtävät tarkastukset, asiakirjojen käsittely ja päätösvalmistelu.

Erityinen palotarkastus	Valvontakäynti, joka tehdään tarkastuskohteeseen ennen käyttötarkoituksen mukaisen tai käyttötarkoitukseltaan olennaisesti muuttuneen toiminnan aloittamista. Yleensä erityinen palotarkastus tehdään samaan aikaan tai juuri ennen rakennusvalvontaviranomaisen rakennuksen käyttöönottotarkastusta. Tarkastus, joka liittyy rakennus- tai toimenpidelupaa edellyttävään valvontakäyntiin, luokitellaan erityiseksi palotarkastukseksi. Ennen varsinaista erityispalotarkastusta voidaan suorittaa ennakoivia erityisiä palotarkastuksia.
Jälkivalvonta	Valvontatapahtuma, jonka pelastusviranomainen tekee valvoakseen aiemmin annettuja korjausmääräyksiä. Jälkitarkastus tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä palotarkastusta. Jälkivalvonta voidaan suorittaa valvontakäynnillä ja/tai kirjallisella menettelyllä tehdyllä valvonnalla.
Kirjallisella menettelyllä tehty valvonta	Määräaikainen palotarkastus, joka tehdään katselmoimalla toiminnanharjoittajan toimittama selvityspyyntö, kohteen paloturvallisuuteen liittyvät asiakirjat ja mahdolliset kuvat.
Merlot	Palotarkastusohjelmisto, johon tarkastusten pöytäkirjat, lausunnot ym. kirjataan, tallennetaan ja arkistoidaan.
Määräaikainen palotarkastus	Valvontasuunnitelman mukainen, määrätyin väliajoin tehtävä pelastusviranomaisen valvontatapahtuma. Käytetään myös termiä yleinen palotarkastus.
Paloturvallisuuden itsearviointi	Itsearviointi on oleellinen osa asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten valvontatoimintaa. Asukkaille postitetaan itsearviointia varten dokumentit turvallisuusviestintämateriaalin kanssa, joiden perusteella asukas tekee omatoimisen kartoituksen kotinsa paloturvallisuudesta. Valvontakohteissa kohteen edustaja voi suorittaa itsearviointia, jonka tietoja voidaan hyödyntää palotarkastuksen suorittamisessa tai sillä voi olla vaikutusta kohteen valvontaväliin.
Pronto	Pelastusopiston ylläpitämä pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto.

Pyydetty palotarkastus	Asiakkaan pyytämä palotarkastus.
Räjähteiden varastoinnin tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 63 ja 64 § mukainen valvontakäynti, joka kohdistuu pyroteknisten tuotteiden varastointiin kaupan yhteydessä.
Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan kohteen tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 27 § mukainen valvontakäynti.
Valvontakohte	Valvontakohte on yleensä rakennus. Samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevat rakennukset, jotka muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja joilla on yhteinen turvallisuusvastaava, muodostavat yhden valvontakohteen.
Valvontaväli	Valvontaväli on ajanjakso, joka on määritelty kohteen säännöllisen valvonnan väliksi. Valvontavälin määrittämisen kriteerit pohjautuvat pelastuslaitoksen riskianalysiin, valvontasuunnitelmaan ja palotarkastajan tekemään kohdekohtaiseen riskienarviointiin.
Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman ja muiden dokumenttien ja arvioidun riskin perustella ennen yleisötilaisuuden alkamista tai sen aikana suorittama valvontakäynti, jossa tarkastetaan tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.
Ylimääräinen palotarkastus	Pelastusviranomaisen päättämä valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu ja kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräinen palotarkastus suoritetaan pelastusviranomaisen harkinnan mukaan, perusteena voi olla esimerkiksi; a) kiinteistön omistaja/haltijan/toiminnanharjoittajan pyyntö b) nuohoojan, tarkastuslaitoksen tai muun viranomaisen havaitsemista palo- tai henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista tekemän ilmoituksen johdosta;

	<p>b) huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä;</p> <p>c) rakennuksen henkilömäärän tai käyttötavan tilapäisen muuttumisen johdosta, mikäli muutos oleellisesti vaikuttaa käyttäjien turvallisuuteen;</p> <p>d) kun on perustetta epäillä, että kohteen palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on vakavia puutteita;</p> <p>e) teematarkastuksina muiden viranomaisten kanssa (esim. anniskeluravintolat ja muut kokoontumistilat)</p>
Öljylämmityslaitteiston tarkastus	Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 39 § mukainen käyttöönottotarkastus, joka tulee tehdä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa käyttöönotosta.

3 Valvontasuunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Pelastuslain 79 § velvoittaa pelastuslaitokset laatimaan valvontasuunnitelman valvontatoiminnasta, asiantuntijapalveluista ja turvallisuusviestinnästä. Pohjana pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa on käytetty pelastuslaitosten kumppanuusverkoston työryhmän laatimaa ohjetta ”Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta” (v. 3.0, 31.12.2014).

Valvontasuunnitelma perustuu Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen vuosille 2024-2025 ja vuonna 2023 laadittuun riskikartoitus ja -analyysiin. Riskianalyysi sisältää tunnistetut riskit ja uhat, joihin pelastustoimen tulee varautua tarveperusteisella palvelutuotannolla. Alla olevaan taulukkoon (taulukko 2) on koottu riskianalyysiin kirjatut onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelualueen toimintaan liittyvät riskit sekä toimenpideehdotukset riskien ennaltaehkäisemiseksi. Valvontasuunnitelmalla kohdennetaan pelastuslaitoksen valvontaa kohteisiin riskien mukaisesti ja pyritään vaikuttamaan onnettomuuksien määrään entistä tehokkaammin. Palotarkastukset pyritään kohdentamaan näiden riskien perusteella huomioiden

alueen erityispiirteitä ja yhteiskunnan muutoksia. Valvonnan riskiperusteisuus näkyy myös siinä mitä valvontamenetelmää käytetään ja mihin asioihin valvonnassa erityisesti kiinnitetään huomiota.

Taulukko 2. Riskianalyysin (KP 2023) kirjattuja havaintoja ja toimenpide-ehdotuksia, jotka koskevat onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelualueetta.

Riskianalyysin havainto	Toimenpide-ehdotukset
Väestön ikääntyminen ja kaupungistuminen haastavat pelastustoimen resursseja	Yhteistyö muiden sotesektoreiden kanssa ja heidän kouluttaminen
Vaarallisten aineiden onnettomuudet UPS-kohteet/CBRNE-uhkat Teollisuuden ja sataman kehittämishankkeet lisäävät vaarallisten aineiden käsittelyyn, varastointiin ja kuljetukseen liittyviä riskejä	Henkilöstön koulutus, asianmukainen kalusto ja materiaalit Resurssien kohdennus ko. kohteiden valvontaan, toiminnan ja yhteistyön kehittämiseen (ml. UPS-harjoitukset), turvallisuusviestintään Ko. kohteiden valmiustarkastukset
Rakennuspalot ja tehtävien painottuminen kesäkuukausille on riski pelastustoimen palvelutuotannolle	Neuvonnan, opastuksen, viestinnän ja turvallisuuskoulutusten sisällön lisäys riskiperusteisen tapahtumatiedon mukaan Itsearviointien toteutuksen tukeminen Turvallisuusviestintä kesäkuukausina
Omavalvontaohjelman laadinta ja kehittäminen	Laaditun omavalvontaohjelman avulla määritellään, miten pelastustoimen palveluiden saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan. Seurannan avulla saatuja tuloksia käytetään toiminnan kehittämisen.

Lisäksi valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon vuoden 2023 kesäkuussa tehdyn pelastustoimen palveluita koskevan Pol.is-kyselyn tulokset. Vastausten perusteella kuntalaiset haluavat pelastustoimelta enemmän turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvää ohjausta, neuvontaa ja koulutusta. Lisäksi esille nousi tarve pelastustoimen sähköisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne vastaisivat asiakkaiden tarpeita.

Lisäksi valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnalliset linjaukset ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen linjaukset, joiden tavoitteena on onnettomuuksien vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Näihin tavoitteisiin pyritään mm. vahvistamalla omatoimista varautumista kaikissa väestöryhmissä.

- Varautumisessa halutaan mm. madaltaa kynnystä asiakasyhteydenottoihin, minkä lisäksi valvonta, ohjaus ja neuvonta sekä turvallisuusviestintä pyritään toteuttamaan toisiaan täydentävästi.
- Onnettomuuksien ehkäisyn digitaalisella asioinnin käyttöönotolla tuetaan onnettomuuksien ehkäisyn tiedonhallinnan kehittämisen tavoitteita sekä mahdollistetaan yhtenäisen asiakasrajapinnan huomioonottaminen.
- Turvallisuutta edistetään viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin yhteistyöllä järjestämällä erilaisia yleisötilaisuuksia.

Monet riskianalyyssissä, kuntalaiskyselyssä ja valtakunnallisissa/alueellisissa tavoitteissa tunnistetut kehityskohteet koskevat turvallisuusviestintää. Nämä asiat käydään läpi pelastuslaitoksen laatimassa Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa, jossa kuvataan pelastuslaitoksen tekemä neuvonta ja koulutus, sen tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä toteutumisen seuranta ja arviointi.

3.1 Seuranta

Tässä valvontasuunnitelmassa kuvataan mitä tavoitteita seuraavalle valvontajaksolle (2024-2025) asetetaan, miten toimintaympäristöä seurataan ja miten valvontasuunnitelman toteutumista

arvioidaan. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota suunnittelun riskiperusteisuuden toteutumiseen, käytettävissä oleviin resursseihin, valvontakeinojen tehokkuuteen, viranomaisyhteistyön toteutumiseen sekä laadun ja suoritteiden seurantaan. Valvontasuunnitelma tehdään vuosille 2024 ja 2025, mutta se tarkistetaan ja sen toteutumista seurataan vuosittain omavalvonnan, toteutuneiden tarkastusten, ohjauksen, turvallisuusviestinnän ja koulutuksen tulosten analysoinnin avulla. Tarvittaessa valvontasuunnitelmaa ja siihen kirjattuja tavoitteita ja tehtäviä päivitetään kesken kauden. Tähän valvontasuunnitelmaan kirjatut valvontatoiminnan tavoitteita koskevat tulokset käsitellään kokonaisuudessaan seuraavassa valvontasuunnitelmassa. Tuloksia käytetään hyväksi siinä, miten valvontatoimintaa kohdennetaan riskiperusteisesti.

Lisäksi Sisäministeriön asetuksen hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta 1213/2022 2 § mukaisesti hyvinvointialueen tulee seurata onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien palveluiden saatavuutta ja niihin varautumista. Pelastuslaitos raportoi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen turvallisuus- ja pelastuslautakunnalle sekä aluehallitukselle määräaikaisten valvontakohteiden, lausuntojen ja turvallisuusviestinnän suoritelmät neljästi vuodessa osana sisäistä valvonnan raportointia. Lisäksi pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen (vuosille 2024-2025) on kirjattu onnettomuuksien ehkäisyn palvelualueen tehtäväksi ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa onnettomuuksien kehityksestä. Onnettomuuskehityksen seurannan tuloksia hyödynnetään pelastustoimen kehittämisessä. Työhön on varattu palvelutasopäätöksen mukaisesti resursseja palvelutasopäätöskaudelle 2024-2025.

Tulevan kauden tavoitteiden lisäksi tähän valvontasuunnitelmaan on koottu tiedot edelliseen valvontasuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista, mm. toteutuneet valvontatoimenpiteet ja onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyt resurssit (kappale 10). Valvontasuunnitelmassa analysoidaan ja arvioidaan toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Valvontasuunnitelman hyväksyy onnettomuuksien ehkäisyn palvelualueen palvelualuejohtaja. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi hyvinvointialueen turvallisuus- ja pelastuslautakunnalle sekä aluehallintovirastolle, joka valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa.

4 Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen

Pelastuslaitoksen velvollisuus tiedottaa toiminnastaan ja siten myös valvontasuunnitelmasta perustuu kuntalakiin (410/2015) ja hallintolakiin (434/2003).

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma on julkinen. Valvontasuunnitelman sisällön ja perusteiden osalta riittävä tiedotuskanava on pelastuslaitoksen internetsivut, joiden kautta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön. Lisäksi valvontasuunnitelma on saatavilla pyynnöstä pelastuslaitoksella.

5 Valvontatoimenpiteiden suunnittelu

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Tähän tavoitteeseen pyritään valvontatoiminnalla, joka perustuu edellä mainitusti riskienarviointiin. Valvontatoiminnan vaikuttavuutta pyritään parantamaan kohdentamalla valvontatoimintaa edelleen aiempaan riskiperusteisemmin sekä kehittämällä toimintamalleja yhteistyössä muiden viranomaisten ja valvontakohteiden kanssa. Valvonnan suunnittelun rooli korostuu.

Valvonnan ja turvallisuuteen vaikuttamisen keinoja on erilaisia, joista yksi on palotarkastus. Tähän valvontasuunnitelmaan on koottu vuonna 2024 palotarkastettavat kohteet. Kohteiden tarkastusvälien määrittelyssä on käytetty Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ”Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta ”-ohjeessa (2014) kuvattuja periaatteellisia tarkastusvälejä ja kohdekohtaista riskienarviointia. Valvontasuunnitelmassa käsitellään lisäksi muut valvontatoimenpiteet, yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä muiden valvontaviranomaisten kanssa, valvontatehtäviin kohdistettavat resurssit sekä se miten valvontavelvoitteen toteutumista seurataan. Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

5.1 Valvontakohteiden tarkastusvälin määrittäminen

5.1.1 Valvontakohteiden periaatteelliset tarkastusvälit

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella asetetut tarkastusvälit noudattavat valvontakohteiden periaatteellisia valvontavälejä (taulukot A1-A6), jotka on määrittänyt pelastuslaitosten edustajista koottu työryhmä ja ne on kuvattu Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ohjeessa ”Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta” (2014). Näiden keskimääräisten tarkastusvälien määrittämisessä on hyödynnetty tutkittua tietoa erityyppisten kohteiden tulipalon aiheuttamista omaisuusvahinkoriskeistä. Omaisuusvahinkoriskien lisäksi on arvioitu suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta sekä pyritty huomioimaan merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit. Valvontavälit löytyvät liitteestä 1.

Taulukoiden A1-A6 harmaa palkki osoittaa suositellut minimi- ja maksimitarkastusvälit. Harmaan palkin numeroarvo kertoo suositellun keskimääräisen tarkastusvälin. Kohde voi kuulua useaan ryhmään, esim. varastorakennuksiin taulukossa A4 ja Seveso-kohteisiin taulukossa A6. Tällöin lähtökohtana käytetään pienemmän tarkastusvälin antavaa taulukkoa. Valvontasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa painottaa jotain kohderyhmää, jossa on havaittu riskejä tai johon kohdistetaan esim. valtakunnallista turvallisuuskampanjointia. Edellisen valvontasuunnitelman tulosten arvioinnin perusteella ei ole tunnistettu erityistä kohderyhmää, johon valvontaa tulisi kohdentua.

Kohteen tarkastusväliksi tulee käytännössä harvoin muodostumaan asetettu, tarkka valvontaväli esim. tasan 12 kk. Hyvänä käytäntönä voidaan pitää valvontakäynnin ajankohdan pysymistä ± 3 kk sisällä suunnitellusta, kuitenkin siten, että ajankohta osuu oikealle kalenterivuodelle. Mikäli valvontaa ei ehditä suorittamaan suunnitellun kalenterivuoden aikana, tulee se huomioida seuraavan vuoden suunnitelmassa.

5.1.2 Valvontavälin muuttaminen tapauskohtaisesti

Keskimääräinen valvontaväli on tarkoitettu keskimääräiselle kohteelle. Valvontaväliä voidaan pidentää tai lyhentää suositellusta keskimääräisestä valvontavälistä tapauskohtaisesti riskienarvioinnin mukaisesti. Mikäli kohteessa asiat ovat keskimääräistä paremmin, valvontaväliä

voidaan pidentää ja vastaavasti jos asiat ovat keskimääräistä huonommin, valvontaväliä voidaan lyhentää. Arvioinnin tekee kohteen vastuutarkastaja.

Valvontatyötä tekevän henkilöstön resurssien määrä ei ole peruste valvontavälien muuttamiseksi.

Valvontavälin muuttamisen perusteena voivat olla mm. seuraavat seikat:

- Arvioivan palotarkastuksen riskiluku
- Turvallisuuskulttuuri:
  - Havaitut puutteet palotarkastuksilla
  - Korjausmääräysten toteutuminen
  - Pelastussuunnitelma ja sen päivitykset
  - Muut lakisääteiset turvallisuuteen liittyvät asiakirjat ja niiden ajantasaisuus
  - Henkilökunnan koulutus ja harjoitukset
  - Yrityksen turvallisuuteen liittyvä laatujärjestelmä ja sen jalkautuminen
  - Omavalvonnan arviointi
  - Asiakkaan sitoutuminen (puutteiden korjaus jo kuulemisaikana/korjausmääräysten toteutuminen)
  - Omaehtoinen varautuminen yli lakisääteisen tason
  - Muiden tahojen tekemät turvallisuusauditoinnit ja tarkastukset
- Uhatut arvot ja poikkeukselliset riskit:
  - Kohteen laajuus ja geometrinen monimutkaisuus (operatiivisesti haasteelliset kohteet, monimutkainen paloturvallisuustekniikka)
  - Yhteiskunnallisesti merkittävät kohteet, kunnan toiminnan kannalta kriittiset kohteet
  - Teollisuuden tuotannon toimiala ja palovaarallisuusluokka
  - Poikkeuksellinen henkilömäärä

- Poikkeuksellisen suuret kulttuuri- ja ympäristöarvot
- Ympäristön toiminta, esim. Seveso-kohteen ympärillä sijaitsevat kohteet. Otettava huomioon myös ympäristön riskien muuttuminen.
- Poikkeuksellisessa ympäristössä sijaitsevat kohteet (esim. tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevat vaarallisten aineiden kohteet).
- Poistumisturvallisuus selvitys ja sen havainnot, toimintaympäristön muutokset
- Poikkeuksellinen saavutettavuus, palokunnan vaste
- Tapahtuneet onnettomuudet tai vastaavat:
  - Useita viranomaiskäyntejä, poikkeamia, onnettomuuksia, läheltä piti -tilanteita samassa kohteessa
  - Toistuvat erheelliset paloilmoitukset

Perustelut valvontavälin muuttamisesta tulee tiedottaa kohteen omistajalle, haltijalle ja/tai toiminnanharjoittajalle ja peruste tulee kirjata myös Merlotiin kohteen tietoihin.

5.2 Valvontatoimenpiteistä ilmoittaminen

Hallintolaki velvoittaa viranomaisia ilmoittamaan toimivaltaansa kuuluvien tarkastusten aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen toteutumista.

Varsinainen palotarkastuksen suorittamisen sopiminen tapahtuu palotarkastuskohteen omistajan, haltijan tai toiminnanharjoittaja kautta, sähköpostitse, puhelimitse tai muun yhteydenoton avulla. Palotarkastuksen sopimisen yhteydessä vastuuhenkilölle annetaan palotarkastuksen saatekirje tai palotarkastuksen kulusta ja siinä tarvittavista henkilöistä ja asiakirjoista kerrotaan muulla tapaa.

5.3 Valvontatoimenpiteiden maksullisuus

Pelastuslaitos perii maksun pelastuslain 96 § mukaisesti valvontasuunnitelman mukaisista valvontatoimenpiteistä. Samoin pelastusviranomaisen perii suorittamastaan kemikaalivalvonnasta

maksun tapauksissa, jotka perustuvat kemikaaliturvallisuuslakiin (390/2005 131 §). Taksoista päättää Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus.

6 Valvontamenetelmät

6.1 Määräaikainen palotarkastus

Yleisellä palotarkastuksella valvotaan Pelastuslain (379/2011) 2 luvun (Yleiset velvollisuudet) ja 3 luvun (Toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuudet) säännösten noudattamista. Kohde tarkastetaan turvallisuusjärjestelyihin ja -kulttuuriin tutustumalla, asiakirjojen perusteella ja pistokokein. Vastuu kohteen turvallisuudesta on kuitenkin aina kohteen omistajalla ja haltijalla. Palotarkastuksella annetaan neuvoja ja ohjeita sekä pyritään tukemaan kohteen omaa turvallisuuskulttuuria.

Palotarkastuksen yhteydessä valvotaan ensisijaisesti:

- Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuutta (9-10 §)
- Kiinteistöjen pelastusteitä (11 §)
- Laitteiden kunnossapitoa (12 §)
- Nuohouksen ja ilmanvaihdon puhdistuksen toteuttamista (13 §)
- Omatoimisen varautumisveloitteen toteutumista (14 §)
- Pelastussuunnitelmien laatimista ja ylläpitoa (15 §)
- Palovaroittimien riittävyttä ja kunnossapitoa (17 §)
- Hoitolaitosten poistumisturvallisuuden toteutumista (18 – 20 §)
- Turvetuotantoalueiden paloturvallisuuden toteutumista (22 §)

Keski-Pohjanmaan valvontakohteiden (rakennusten) kokonaismäärä on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Määräaikaiset valvontakohteet Keski-Pohjanmaan maakunnassa (määrät otettu Merlotista 16.10.2023, asuinrakennusten osalta tieto vuodelta 2022)

A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	126
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	118
A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat	271
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	209
A5 Maatalousrakennukset	199
A6 Muut rakennukset	154
Asuinrakennukset	32 750
Vapaa-ajan asuinrakennukset	3187
Yhteensä	37 529

6.1.1 Valvontaprosessi

Vuoden 2022 aikana lanseerattiin Pelastuslaitosten kumppanuuksverkoston toimesta määräaikaisten palotarkastusten valvontaprosessi. Prosessia on implementoitu Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen toimintaan vuodesta 2022 lähtien, mutta sen käyttöönotto on vielä kesken. Tavoitteena on ottaa prosessi käyttöön kaikkien tarkastajien osalta vuosien 2024 ja 2025 aikana. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen valvontaprosessi on kuvattu kuvassa 1. Prosessin kuvaus ei sisällä kaikkia prosessin vaiheita, vaan kuvassa on esitetty prosessi pääpiirteittäin.

Prosessi koostuu:

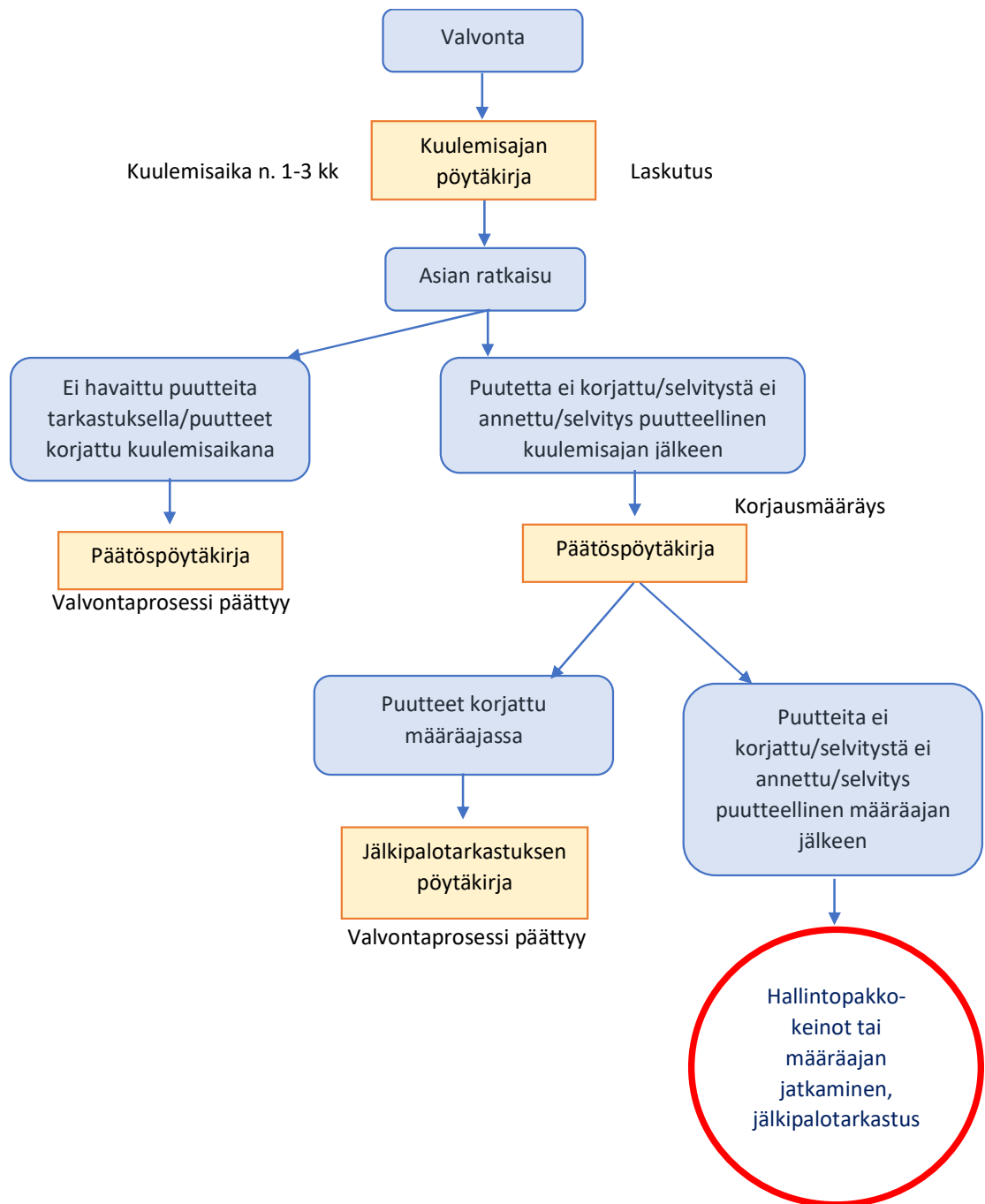
- valvontakäynnistä/kirjallisella menettelyllä tehty valvonnasta,
- kuulemisesta, jossa asianosaiselle tai asiaan osalliselle annetaan tilaisuus esittää mielipiteensä ja antaa selvityksensä/vastineensa pelastusviranomaiselle käsiteltävänä olevasta asiasta,
- ja asian ratkaisusta.

Jos tarkastuksen aikana ei ole havaittu puutteita tai havaitut puutteet on korjattu kuulemisaikana, tehdään päätös ja valvontaprosessi päättyy. Muissa tapauksissa kirjataan pöytäkirja, joka sisältää

korjausmääräyksen/korjausmääräykset. Siitä asia voi edetä esim. jälkipalotarkastukseen (kts. kohdat 6.2.4 ja 6.2.5).

Kuva 1. Valvontaprosessi

6.1.2 Asuinrakennuksien ja niihin verrattavien valvontakohteiden määräaikaiset palotarkastukset

Asuinrakennusten valvontamuotona käytetään pääasiassa paloturvallisuuden itsearviointimenetelmää. Paloturvallisuuden itsearvioinnin tarkoituksena on auttaa kiinteistöjen omistajia tai haltijoita tunnistamaan paloturvallisuuteen liittyviä seikkoja ja parantamaan turvallisuutta. Itsearvioinnin avulla parannetaan kiinteistöjen turvallisuutta ja korjataan mahdolliset puutteet. Myös perinteisiä palotarkastuksia tehdään. Paloturvallisuuden itsearvioinnin tavoitteena on parantaa asukkaiden turvallisuustietoa ja –asenteita sekä opettaa havainnoimaan kodin tai kesämökin paloturvallisuuspuutteet ja korjaamaan ne välittömästi. Pelastuslaitoksen viimeisin itsearviointikierron on tehty vuonna 2022. Tällöin tarkastukset suunnattiin kerrostaloyhtiöihin. Palautusprosentti oli n. 88 %. Edellisinä vuosi tarkastettiin paritaloja, rivitaloja ja omakotitaloja, joista itsearviointilomakkeen palautti 83 – 89 % kohteista.

Asuinrakennusten ja niihin verrattavien kohteiden palotarkastuksia suoritetaan pääasiassa rakennuksiin, joista ei palauteta itsearviointilomakkeita. Lisäksi palotarkastuksia voidaan suorittaa, jos palautetun itsearviointilomakkeen perusteella pelastusviranomaisen arvioi mahdollisten jatkotoimenpiteiden tarpeellisuuden. Jälkitoimenpiteitä voi olla esimerkiksi palotarkastus, kirjallisella menettelyllä tehty valvonta sekä ohjaus ja neuvonta puhelimitse tai sähköpostilla.

Asuinrakennusten ja niihin rinnastettavien kohteiden valvonnan suunnittelussa hyödynnetään myös muiden viranomaisten ja muiden tahojen kanssa tehtävän yhteistyön kautta saatavia tietoja. Asumisen riskit ovat riskianalyysin mukaan kasvaneet, koska kotona asutaan entistä iäkkäämmäksi. Tämä muuttaa ja lisää asumisen paloturvallisuusriskejä. Kotona asumisen turvallisuuteen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Ikäihmisten asuinympäristön paloturvallisuuden parantaminen edellyttää ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä. Uudet valvontamenetelmät, yhteistyö muiden toimijoiden ja viranomaisten kanssa, mm. sotehenkilöstön kouluttaminen, yhteistarkastukset ja digitalisointi, ja asuinalueiden paloriskeihin perustuvat aineistot voivat vaikuttaa yksittäisten kohteiden valvontaväleihin ja käytettäviin valvontamenetelmiin jatkossa. Tavoitteen saavuttamiseksi pelastuslaitos voi suorittaa muun muassa valvontakäyntejä asuntoihin yhdessä palvelutuottajan henkilöstön (mm. kotihoito) kanssa.

Myös nuohoojilta saatuja tietoja voidaan hyödyntää onnettomuuksien ehkäisytyössä. Palotarkastuksia voidaan kohdentaa nuohoojilta saatujen tietojen perusteella niin asuinrakennuksiin kuin vapaa-ajan asuntoihin.

Pelastussuunnitelmavelvollisten kiinteistöjen pelastussuunnitelmia valvotaan kohteisiin suoritettavien palotarkastuksien yhteydessä. Lisäksi pelastuslaitokselle toimitetut pelastussuunnitelmat tarkastetaan. Valvonnalla varmistetaan, että pelastussuunnitelma täyttää sille asetetut lainsäädännölliset vaatimukset (379/2011 15 §, 407/2011 2 §), on ajantasainen ja että siitä tiedotetaan kaikille kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon.

Palvelutasopäätöksen mukaisesti pelastuslaitoksen tavoitteena on lisätä digitalisaatiota. Paloturvallisuuden itsearviointimenetelmä tullaan viemään sähköiseen muotoon vuoden 2024 aikana. Käyttöönoton jälkeen itsearviointeja tullaan tekemään vuonna n. 1000 kpl ja ne kohdennetaan omakotitaloihin. Vuoden 2025 itsearviointien määrä tarkentuu myöhemmin, kun digitaalinen järjestelmä on otettu käyttöön.

6.1.3 Vapaa-ajan asuntojen määräaikaiset palotarkastukset

Vapaa-ajan asuinrakennusten valvonnan suunnittelussa on huomioitu mm. seuraavia seikkoja:

- Vapaa-ajan asuinrakennusten valvontakäynnit ovat luonteeltaan erilaisia kuin tavalliset asuinrakennusten palotarkastukset. Vapaa-ajan asunnot sijaitsevat yleensä kaukana paloasemilta, joten vakituisen päivystävän henkilöstön käyttö edellyttää yleensä valmiussiiroja tai muita järjestelyjä.
- Vapaa-ajan asuinrakennusten valvontakäyntejä tehdään pyydettyä ja esim. nuohoojan tekemien vikailmoitusten perusteella.
- Myös vapaa-ajan asuinrakennusten valvonnassa voidaan käyttää itsearviointilomaketta.

6.1.4 Yritysten ja laitosten sekä julkisten kohteiden määräaikaiset palotarkastukset

Valvontasuunnitelmassa kaikille kohteille, jotka eivät ole asuinrakennuksia tai niihin paloturvallisuuden suhteen rinnastettavia kohteita on määritelty palotarkastusohjelmaan tarkastusvälit. Kohteiden tarkastusvälit vaihtelevat 1 ja 10 vuoden välillä.

Yritysten ja laitosten tarkastusvälin määrittämisessä sovelletaan seuraavia periaatteita:

- Pääosa palokuolemista tapahtuu asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennuksissa. Yritys- ja laitoskohteissa sekä julkisissa kohteissa sattuu vain vähän menehtymisiä tai loukkaantumisia, joten tarkasteluvälin määrittämisen lähtökohtana on käytetty tulipalon aiheuttamaa omaisuusvahinkoriskiä. Omaisuusvahinkoriskin lisäksi on arvioitu myös suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta sekä pyritty huomioimaan merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit. Omaisuusvahinkoriskit on saatu VTT:n seulomista Pronto-tilastoista syttymistäajuustiheyden ja vahinkojen odotusarvona. Tämän riskienarvioinnin lopputuloksena on päädytty periaatteellisiin tarkastusväleihin, jotka ovat esitetty liitteessä 1 (taulukot A1-A6).
- Yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan lyhentää tai pidentää perustarkastusvälistä riskienarviointiin perustuen.
- Tarkastusväliä voidaan muuttaa myös tapahtuneiden onnettomuuksien, paloilmoittimen erheellisten hälytysten tai muun perustellun syyn vuoksi. Muutettaessa kohteen tarkastusväliä tulee muutoksen perusteet käydä läpi kohteen edustajalle ja kirjata palotarkastusohjelmaan.
- Valvontasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa painottaa jotain kohderyhmää, jossa on havaittu riskejä tai johon kohdistetaan muutenkin esim. valtakunnallista turvallisuuskampanjointia.

Kuten muissakin valvontakohteissa yritysten, laitosten ja julkisten kohteiden määräaikaisissa palotarkastuksissa kiinnitetään huomiota yritysten turvallisuuskulttuuriin, turvallisuusjohtamiseen, mahdolliseen omavalvontaan, rakennusten ja sen lähiympäristön kuntoon ja siisteyteen

paloturvallisuuden näkökulmasta, paloteknisten laitteiden kunnossapitoon ja tarkastuksiin, pelastussuunnitelmien asianmukaisuuteen ja ajantasaisuuteen sekä siitä tiedottamiseen.

6.1.5 Poistumisturvallisuusselvityskohteet

Poistumisturvallisuusselvityksen laatimisvelvoite perustuu pelastuslaissa säädettyyn vaatimukseen poistumisturvallisuudesta hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa (379/2011 18 §). Toiminnanharjoittajan on etukäteen laadituin selvityksin ja suunnitelmin ja niiden perusteella toteutetuin toimenpitein huolehdittava, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina. Poistumisturvallisuusselvityksen sisältö on määritelty tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa poistumisturvallisuusselvityksestä (292/2014).

Poistumisturvallisuusselvitysvollisia kohteita ovat:

- Sairaalat, vanhainkodit, muu laitoshuolto, suljetut rangaistuslaitokset ja muut näihin verrattavat kohteet (hoitolaitokset)
- Palvelu- ja tukiasuminen (asumisyksikön muotoon järjestetty) ja näihin verrattavat asuinrakennukset ja tilat, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi, mm. palvelutalot, perhekodit (ammatilliset), päihdekuntoutujien asuntolat, vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut, asunnottomille tarkoitetut tuki- ja palveluasunnot

Toiminnanharjoittajan tulee laatia poistumisturvallisuusselvitys ja toimittaa se pelastusviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Selvitys tulee päivittää kolmen vuoden välein tai toiminnan muuttuessa olennaisesti. Pelastusviranomaisen valvoo poistumisturvallisuusselvitysten ajantasaisuutta ja paikkansa pitävyyttä yleisten palotarkastuksien yhteydessä. Valvontaa voidaan tarvittaessa suorittaa myös muulloin, erityisesti silloin, jos kohteen poistumisturvallisuusselvitystä ei ole päivitetty ajallaan tai selvitys ei täytä sisällöltään valtioneuvoston asetuksen 292/2014 vaatimuksia.

Jos poistumisturvallisuus ei ole lain edellyttämällä tasolla, annetaan toiminnanharjoittajalle määräys laatia poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma määräajassa.

6.1.6 Määräaikaisen valvonnan tavoitteet ja kehityskohteet vuosille 2024 ja 2025

Valvontakohteita valvotaan Merlot-palontutkintaohjelmistoon määriteltyjen valvontavälien mukaisesti. Asetettu valvontaväli noudattaa Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ohjeessa ”Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta” esitettyjä valvontavälejä. Periaatteelliset valvontavälit löytyvät valvontasuunnitelman liitteestä 1.

Taulukkoon 4 on koottu vuonna 2024 valvottavien kohteiden tavoitemäärät eli tavoitellut suoritelmäärät. Vuoden 2025 valvottavat määrät liitetään valvontasuunnitelman seurantaraporttiin, joka laaditaan vuoden 2024 lopussa. Valvontamäärät ja valvontaan varatut resurssimäärät pyritään pitämään mahdollisimman tasaisina määräaikaisen valvonnan osalta. Valvottavat kohdemäärät voivat kuitenkin muuttua jonkin verran vuosien aikana. Määrä voi muuttua uusien kiinteistöjen rakentamisen, kiinteistön käyttötarkoituksen muuttumisen, yrityksen lopettamisen tai rakennuksen purkamisen sekä asiakkuuksien hallinnan johdosta.

Taulukko 4. Määräaikaisen valvonnan tavoitemäärät vuonna 2024.

Kohderyhmä	Vuosi 2024
A1 Ympärivuorokautisessa käytössä olevat	48
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	77
A3 Kokoontumis- ja liiketilat	68
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	74
A5 Maatalousrakennukset	71
A6 Muut rakennukset	67
Asuinrakennukset	1000
Vapaa-ajan asuinrakennukset	0
Yhteensä	1405

Määräaikaista valvontaa pyritään kehittämään vuosina 2024 ja 2025 ottamalla käyttöön kirjallisella menettelyllä tehty valvonta sellaisiin kohteisiin, joiden valvontaväli on 12 kk, joissa turvallisuuskulttuuri on hyvä ja joissa riskit ovat pienet ja/tai niiden mitigointitoimet ovat hyvät.

Kirjallisella menettelyllä tehdyssä valvonnassa asiakkaalle toimitetaan selvityspyyntö, johon asiakkaan on määräaikaan mennessä vastattava. Selvityspyynnön avulla hankitaan tietoa mm. kohteen turvallisuuskulttuurista ja paloteknisten laitteiden kunnossapidosta ja tarkastuksista. Vastausten perusteella kirjataan kuulemisajan pöytäkirja ja edetään valvonnan prosessin mukaisesti.

Paloturvallisuuden itsearviointi tullaan viemään sähköiseen järjestelmään vuonna 2024. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen itsearviointeja pyritään toteuttamaan 1000 omakotitaloon vuoden 2024 aikana.

Palveluidensa laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden takaamiseksi pelastuslaitos toteuttaa omavalvontaa laatimansa omavalvontamallin (2023) mukaisesti. Ohjelman avulla tunnistetaan poikkeamia sekä kohdennetaan ja kehitetään palveluja ja niitä tukevia sisäisiä toimintoja. Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut sisältyvät ko. ohjelmaan ja yksi palveluiden saatavuuden mittari on A1-A6 kohteiden valvontatarkastusten % toteuma. Lisäksi seurataan tulipalojen %-määrää verrattuna edellisvuoteen. Lisäksi palveluiden laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan omavalvontaohjelman mukaisesti. Yksi tarkastettava asia on onnettomuustiheyden ja -tyyppien kehityksen seuranta. Omavalvontaohjelman mukaisesti seuranta tehdään kolmen kuukauden välein ja ne käsitellään pelastuslaitoksen hallintoryhmän kokouksessa. Havaintojen perusteella voidaan tehdä jatkotoimenpiteitä esim. suunnata valvontaa tiettyihin kohderyhmiin tai vaikuttaa henkilöstöresurssien määrään. Havainnot ja niiden perusteella mahdollisesti tehdyt johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet julkaistaan osana hyvinvointialueen osavuosikatsausta.

Seuraavan valvontasuunnitelma-kauden tavoitteena on myös valvontaprosessin käyttöönotto kaikilla palotarkastajilla. Tämä varmistetaan perehdyttämällä henkilöstöä ja seurannalla. Seuranta tehdään omavalvontamallin mukaisesti niin, että jokaiselta valvontatarkastusta suorittavalta henkilöltä tarkastetaan vähintään yksi pöytäkirja.

Valvontaa varten on suunnitteilla valtakunnallinen ohjelmisto, OE-järjestelmä, jonka käyttöönotto tämän suunnitelman laatimisen aikaan on suunniteltu vuoden 2025 lopulle. Näillä näkymin järjestelmän käyttöönotto tarvitsee jo ennen tätä pelastuslaitoksen resursseja mm. testauksia, ohjelmisto-integraatioiden määrittämistä ym. varten.

6.2 Epäsäännöllinen valvonta

Määräaikaisten valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, jonka ajankohtaan ja määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Tällaista epäsäännöllistä valvontaa ovat mm. erityiset palotarkastukset, pyynnöstä tehtävät tarkastukset, asiakirjavalvonta ja hallinnollisten pakkokeinojen menettelyt.

6.2.1 Erityiset palotarkastukset

Erityinen palotarkastus on valvontatehtävä, joka toteutetaan yleensä samaan aikaan tai juuri ennen rakennusvalvontaviranomaisen suorittamaa käyttöönottotarkastusta. Tarkastuskohteen tulee olla kaikilta osin käyttöön otettavissa. Rakennushankkeissa toimivalta on rakennusvalvontaviranomaisella. Tällöin erityinen palotarkastus on luonteeltaan toiselle viranomaiselle annettava lausunto.

Rakennusvalvontaviranomaiset pyytävät tarvittaessa pelastuslaitoksen lausuntoa väestönsuojan rakentamisessa. Pelastuslain 71 § mukaan rakennusvalvonta voi pelastusviranomaista kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisten väestönsuojan. Lisäksi pelastuslain 75 § mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi pelastusviranomaista kuultuaan myöntää poikkeuksia väestönsuojan teknisistä vaatimuksista tai sen koko- ja sijaintivaatimuksista. Lisäksi aluehallintovirasto voi myöntää poikkeuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta yksittäistapauksessa tai tietyllä alueella kuultuaan pelastusviranomaista ja rakennusvalvontaviranomaista. Väestönsuojiiin suoritetaan tarvittaessa myös tarkastuksia rakennuksen käyttöönotto- tai lopputarkastuksen yhteydessä.

Erityisiä palotarkastuksia tehdään yleensä seuraavan kaltaisiin kohteisiin:

- rakennukset, joissa savunpoistolaitteisto
- kohteet, joissa on väestönsuoja

- kohteet, joissa on hätäkeskukseen kytketty automaattinen sammutuslaitteisto tai automaattinen paloilmoitin
- hotellit, lomakodit, asuntolat, lomakylät, leirintäalueet ja muut vastaavat majoitustilat, joissa on yli 10 majoituspaikkaa
- sairaalat, vanhainkodit ja muut ympäri vuorokauden käytössä olevat hoitolaitokset sekä suljetut rangaistuslaitokset
- kokoontumis- ja liiketilat, kuten myymälät, koulut, urheilu- ja näyttelyhallit, teatterit, kirkot, kirjastot ja liikenneasemat sekä ravintolat ja päiväkotihuoneistot
- suurehkot tuotanto-, varasto- ja maataloustuotantotilat
- palo- ja räjähdysvaaralliset tilat
- kiinteistöt, joiden sijainti, suuri koko tai poikkeukselliset olosuhteet vaarantavat erityisesti henkilö- ja paloturvallisuuden
- perustettavat turvetuotantoalueet

Pelastustoimen laitteiden ja väestönsuojien kuntoa, kunnossapitoa ja vaatimusten mukaisten tarkastusten suorittamista valvontaan palotarkastusten yhteydessä. Jos laitteiden ja väestönsuojien huolloissa tai tarkastuksissa on havaittu puutteita, on kiinteistön omistaja, haltija tai toiminnanharjoittaja velvollinen korjaamaan puutteet dokumentoidusti.

6.2.2 Ylimääräiset palotarkastukset

Pelastuslaitokselle tulee myös valvontavelvoitteeseen liittyviä ilmoituksia, joiden ajoittumiseen tai lukumäärään pelastuslaitos ei omilla toimillaan pysty vaikuttamaan. Ylimääräisen palotarkastuksen toimittamisesta päättää pelastusviranomainen harkintansa jälkeen. Ylimääräinen palotarkastus voidaan suorittaa mm. kiinteistön omistajan pyynnöstä, pelastuslain 42 § perusteella tehtävien viranomaisilmoitusten johdosta tai nuohoojan pelastuslain 61 §:n mukaisesti ilmoittaman vian tai puutteen vuoksi. Pelastusviranomainen voi osallistua myös erilaisiin katselmuksiin esim. rakennuksen käyttöönoton ennakkokatselmukseen, jolloin suoritetaan ylimääräinen palotarkastus.

6.2.3 Yleisötilaisuuksien valvonta

Pelastuslain 16 §:ssä tarkoitettu yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on laadittava yleisötilaisuuteen tai tapahtumaan, jossa:

- arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta säädetään tarkemmin pelastusasetuksen 407/2011 pykälässä 3 §. Suunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomainen arvioi vastaako pelastussuunnitelma ja siinä kuvatut riskinarvioinnit ja turvallisuusjärjestelyt pelastuslain 16 § vaatimuksia. Keski-Pohjanmaan alueella on käytäntönä, että pelastussuunnitelman arviointi toimitetaan alueen ensihoitokeskukseen, poliisille ja pelastuslaitoksen johtokeskukseen. Tämän tiedonvaihdon on koettu lisäävän tietoisuutta tulevista tapahtumista ja mahdollistavan niihin varautumisen.

Pelastusviranomainen voi suorittaa tapahtumaan palotarkastuksen tapahtumakohtaisen riskiarvion perusteella. Riskien arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota tapahtumapaikan palo- ja poistumisturvallisuuteen, järjestäjän turvallisuustietoisuuteen sekä pyrotekniikkaan ja ilotulituksiin.

Valtakunnallisena tavoitteena (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, Turvallisuuspalveluiden kokous 10/2023) on yhtenäistää yleisötilaisuuksien valvontaa ja ottaa työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä Luvat ja valvonta -palvelu käyttöön kaikissa pelastuslaitoksissa. Luvat ja valvonta -palvelu on asiakkaan ja viranomaisen välissä toimiva sähköinen palvelukerros, jonka tavoitteena on sujuvoittaa asiakkaiden lupiin ja valvontaan liittyvää asiointia. Yleisötilaisuuksien järjestämistä koskevat ilmoitukset, luvat ja niiden käsittely on tarkoitus siirtää tähän sähköiseen järjestelmään.

Kokkolassa tehdään myös yhteistyötä kaupungin eri viranomaisten, poliisin ja Soiten ensihoitokeskuksen kanssa tapahtumajärjestämisen saralla. Tavoitteena on mm. sujuvoittaa

tapahtumien järjestämistä Kokkolan alueella, tiedottaa tarvittavista luvista ja neuvoa turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Yhteistyön tuloksena Kokkolan nettisivuille on laadittu tapahtumajärjestäjille omat infisivut. Yhteistyötä on tarkoitus jatkaa tulevalla seurantakaudella.

6.2.4 Jälkivalvonta

Jälkivalvonnalla tarkoitetaan annettujen korjausmääräyksen toteutumisen valvontaa. Jälkivalvontaa tehdään niin valvontaprosessin mukaisesti määräaikaisessa valvonnassa kuin epäsäännöllisessä valvonnassa. Kaikki annetut korjausmääräykset tulee valvoa. Jälkivalvontaa voidaan suorittaa tilanteen mukaan esim. jälkipalotarkastusten ja kirjallisella menettelyn avulla tehdyn valvonnan avulla.

6.2.5 Hallintopakkokeinot

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään silloin, kun asianosainen ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin määräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet asianosaisen velvoittamiseksi noudattamaan määräyksiä ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia.

Hallintopakkokeino-prosessin valtakunnallinen yhtenäistäminen on Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valvonta-asiantuntijaryhmän kehityskohteena. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos tulee ottamaan prosessin käyttöön sen valmistuttua.

6.2.6 Kemikaalikohteiden valvonta

Kemikaalikohteiden valvonnasta säädetään laissa kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) ja sen nojalla annetuissa asetuksissa.

Pelastusviranomaisen valvoo vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen teknisen toteutuksen ja toimintatapojen vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta sekä sitä, että tuotantolaitos on säännösten ja annetun päätöksen mukainen. Lisäksi pelastusviranomaisen valvoo kemikaalien säilytystä, pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä, vaarallisten kemikaalien tilapäistä vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia, öljylämmityslaitteistojen käyttöönottoa, iletulitteiden yksityistä käyttöä ja luovutusta yksityiseen

käyttöön, erikoistehosteiden käyttöä, räjähteiden varastointia Tukesin niin pyytäessä sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastustoimintaa tärkeällä pohjavesialueella.

Pelastusviranomaisen toimii kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 115 §:n mukaisena valvontaviranomaisena ja tekee asetuksen (685/2015) 36 § mukaisen päätöksen vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sekä tilapäisestä vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista. Lisäksi pelastusviranomaisen suorittaa 37 § ja 38 §:n mukaiset käyttöönottotarkastukset kohteissa. Pelastusviranomaisen toimittamaa tekemänsä päätökset ja tarkastusraportit vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi aluehallintovirastolle sekä kunnan ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä ja tarkastuksia kemikaalien tilapäisestä vähäisestä käytöstä ja varastoinnista. Lisäksi pelastusviranomaisen suorittaa 39 §:n mukaiset öljylämmityslaitteiston käyttöönottotarkastukset. Päätösten ja käyttöönottotarkastusten jälkeen kemikaalien säilytystä ja kemikaalikohteiden turvallisuutta valvotaan normaalien määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä.

Pelastusviranomaisen valvoo kemikaaliturvallisuuslain perusteella pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen. Valvontaan liittyen pelastusviranomaisen käsittelee toiminnanharjoittajien tekemät ilmoitukset, tekee tarvittavat päätökset ilmoitusten johdosta sekä tarkastaa pyroteknisten tuotteiden varastoinnin ja myyntipisteet myyntikausina (venetsialaiset ja uusi vuosi).

Käytettäessä pyroteknisiä tuotteita tai vaarallisia kemikaaleja erikoistehosteena yleisötapauksessa, on siitä tehtävä kemikaaliturvallisuuslain 81 §:n mukainen ilmoitus pelastusviranomaiselle 14 vuorokautta ennen tilaisuuden järjestämistä. Pelastusviranomaisen voi ilmoituksen perusteella määrätä erikoistehosteiden turvallisen käsittelyn kannalta tarpeellisia rajoituksia tai ehtoja aiotulle käytölle. Pelastusviranomaisen voi myös perustelluista syistä kieltää päätöksellään erikoistehosteiden käytön. Tarvittaessa pelastusviranomaisen suorittaa pyroteknisten tuotteiden tarkastuksen. Pyroteknisten tuotteiden käyttöön liittyen, poliisin on kuultava pelastusviranomaista saatuaan ilmoituksen ilotulitusnäytöksen järjestämisestä valtioneuvoston asetuksen 819/2015 61 § mukaisesti.

Pelastusviranomaisen osallistuu tarvittaessa Tukesin tekemiin määräaikaistarkastuksiin laajamittaisissa kemikaalikohteissa ja räjähdevarastoissa sekä Traficomien suorittamiin turvallisuusselvitysvelvollisten satamien VAK-tarkastuksiin.

Kemikaalivalvontaan ei ole laadittu valtakunnallisesti yhtenäistä prosessia. Tulevan valvontasuunnitelmakauden tavoitteena on luoda prosessi ja ohjeistus tätä varten joko pelastuslaitoksen omana prosessina tai noudattaen valtakunnallista linjaa, mikäli tällainen laaditaan.

Kemikaalilainsäädäntö muuttuu nopeasti uuden tiedon ja teknologian kehityksen johdosta, mikä vaatii onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöltä jatkuvaa perehtymistä uusiin asioihin. Esimerkiksi vetykaasun, bio- ja maakaasun käsittely ja varastointi on yleistynyt ja yleistyy entisestään, mikä vaatii henkilöstöltä perehtymistä niin niitä koskeviin lainsäädäntöihin, teknologioihin, tulkintoihin kuin turvallisuusjärjestelyihin ja hyviin käytäntöihin.

Keski-Pohjanmaa, ja etenkin Kokkolan alue, on profiloitunut vahvasti kemianteollisuuden keskittymäksi. Maakunnassa sijaitsee yhteensä 20 vaaraa aiheuttavaa laitosta, joista kuusi on nestekaasulaitoksia, yhdeksän turvallisuusselvityslaitoksia, neljä lupalaitoksia ja yksi toimintaperiaateasiakirjalaitos. Näistä laitoksista 15 sijaitsee rannikkoalueella noin 700 hehtaarin kokoisella Kokkolan suurteollisuusalueella (Kokkola Industrial Park, KIP). Lisäksi Kokkolassa on kaksi teollisuusalueen ulkopuolella sijaitsevaa nestekaasulaitosta. Myös Kannuksessa, Toholammilla ja Kaustisella on nestekaasulaitokset.

Kokkolan keskustan läheisyydessä sijaitsevalla suurteollisuusalueella käsitellään, säilytetään ja kuljetetaan vaarallisia aineita, kuten myrkyllisiä kaasuja, palavia nesteitä ja happoja. Kokkolan suurteollisuusalue on Tukesin määrittelemä dominokohde, eli teollisuuslaitokselta toiselle leviävä suuronnettomuus on arvioitu alueella mahdolliseksi. Lisäksi Kokkolassa on yksi vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettua VAK-ratapiha ja kolmesta satamasta koostuva Kokkolan satama, joka on Suomen suurin bulk-satama ja suurin raideliikennesatama, jonka kautta kulkee merkittäviä määriä vaarallisia kemikaaleja.

Kokkolan suurteollisuusalueella on suunniteltu useita laajenemis- ja muutoshankkeita sekä uusia teollisuuskohteita. Niiden lisäksi Kokkolaan on suunnitteilla kokonaan uusi teollisuusalue, Kokkola

South. Kehittyvä ja kasvava suurteollisuus vaatii myös pelastuslaitokselta kykyä vastata muutokseen mm. kouluttamalla niin operatiivista kuin valvonnan henkilöstöä ja hankkimalla soveltuvaa kalustoa. Suurteollisuusyritysten ja Tukesin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Pelastuslain 379/2011 84 § mukaan pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi. Pelastuslaitos tulee kehittämään seuraavan valvontakauden aikana valmiustarkastusprosessin suuronnettomuuskohteiden valvontaa varten. Tämä tavoite on kirjattu myös palvelutasopäätökseen vuosille 2024-2025.

6.2.7 Epäsäännöllisen valvonnan tavoitteet ja kehityskohteet vuosien 2024 ja 2025 aikana

Erityiset palotarkastukset liittyvät suurelta osin toimintoihin, joissa toimivalta on toisella valvontaviranomaisella. Esim. rakennushankkeissa rakennusviranomainen on valvova viranomainen ja pyydetty lausunnot annetaan heidän sähköisissä järjestelmissä. Erityisiä palotarkastuksia tullaan jatkamaan siis entiseen malliin yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisten kanssa. Rakennuslupamäärät raportoidaan hyvinvointialueen turvallisuus- ja pelastuslautakunnalle kolme kertaa vuodessa. Lisäksi rakennuslupalausuntojen käsittelyaikaa seurataan pelastuslaitoksen omavalvontaohjelman mukaisesti ja raportoidaan hallintoryhmälle ja aluehallitukselle. Rakennuslupalausuntojen, kuin myös muiden lausuntojen määrien kehitys raportoidaan myös valvontasuunnitelmassa. Seurannan avulla voidaan kehittää toimintaa esim. varaamalla resursseja niihin toimintoihin, joilla nähdään kasvua tai kouluttamaan henkilöstöä näihin asioihin.

Ylimääräisten palotarkastusten osalta tavoitteena on kehittää digitalista asiointia pelastuslain 42 § perusteella tehtävien ilmoitusten lähettämiseksi. Tämä helpottaa paloriski-yhteydenottojen ja niiden perusteella tehtyjen tarkastusten seuranta. Digitalisointi on osa hyvinvointialueen Soite 2030 -ohjelmaa, joka on täytäntöönpano-ohjelmalle hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelmassa on kuvattu myös pelastustoimen palvelutasopäätöksen strategiset päämäärät vuosille 2024 – 2025 sekä tavoitteet näiden saavuttamiseksi. Digitalisoinnin käyttöönottoa edistetään Soiten digitalisoinnin kehittämisen työpajoissa.

Lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen laatua ja vaikuttavuutta arvioidaan tarkastamalla pelastuslain 42 § mukaiset ilmoituksien määrät ja ilmoituksia seuraavat toimenpiteet. Tämä seuranta on osa pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmaa. Tulokset raportoidaan hallintoryhmälle ja aluehallitukselle kolmen kuukauden välein.

Yleisötilaisuuksiin liittyvässä onnettomuuksien ehkäisyssä jatketaan yhteistyötä alueellisten (kaupungin eri viranomaiset, ensihoitokeskus, poliisi) ja valtakunnallisten toimijoiden (Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkosto, Poliisihallituksen tapahtumaturvallisuus-työryhmä) kanssa. Lisäksi Pelastuslaitoksen kumppanuusverkoston Turvallisuuspalveluiden palvelualueen tavoitteena on Luvat ja valvonta - palvelun käyttöönotto pelastuslaitoksilla. Palvelua käytetään mm. yleisötilaisuuksien valvontaan. Tämä digitalisointi tukee myös Soite 2030 -ohjelman mukaista palveluiden digitalisointia.

Jälkivalvonnan osalta tavoitteena on, että kaikki annetut korjausmääräykset valvotaan. Jälkivalvontaa seurataan Merlot-ohjelmiston avulla. Hallinnollisten pakkokeinojen osalta pelastuslaitoksella ei ole määriteltynä prosessia, jonka mukaisesti pakkokeinoja käytetään. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valvonta-asiantuntijaverkoston yhtenä kehittämiskohteena on yhtenäisen prosessin luominen. Prosessi otetaan käyttöön myös Keski-Pohjanmaalla sen valmistuttua. Tavoitteen toteutumista seurataan osallistumalla aktiivisesti verkoston toimintaan.

Kemikaalikohteiden valvonnan tavoitteena tulevalle valvontakaudelle on ottaa käyttöön valmiustarkastukset yhdessä pelastustoiminnan palvelualueen kanssa. Tarkastusten käytänteet ja siihen käytettävät menettelyt kehitetään yhdessä pelastustoiminnan kanssa. Lisäksi tavoitteena on kemikaalivalvonnan prosessin selkeä määrittely valvontakaudella 2024-2025.

7 Yhteistyö muiden viranomaisten ja tahojen kanssa

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen

turvallisuussuunnittelutyöhön. Tehokas yhteistyö on luonteeltaan säännöllistä ja suunnitelmallista ja sen lähtökohdaksi on tunnistettu kaikki olennaiset toimijat.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos tekee yhteistyötä mm. seuraavien tahojen kanssa:

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Soite:

- Hallinto
- Terveys- ja sosiaalitoimi
- Ensihoitokeskus
- Tekninen osasto, kunnossapito, kiinteistöhuolto

Kunnalliset viranomaiset:

- Ympäristöviranomaiset (yhteistarkastukset, ylim. palokuorma, ravintolat, öljysäiliöt jne.)
- Rakennusvalvontaviranomaiset (operatiivisen pelastustoiminnan mahdollisuus, poistumisturvallisuus, pelastustoimen laitteet, rakenteellinen paloturvallisuus, erityiset palotarkastukset)
- Kuluttajaturvallisuus (kuluttajapalvelut, yleisötilaisuudet, seikkailujärjestäjät jne.)

Valtion viranomaiset:

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes (pelastustoimen laitteet, kemikaalivalvonta, kuluttajaturvallisuus (tuoteturvallisuus), kaivannaisteollisuus)
- Poliisilaitokset (palontutkinta, yleisötilaisuudet, ilotulitusnäytökset, ase-alan valvonta, räjäytystyömaat)
- Aluehallintovirastot (mm. pelastustoimen valvonta, työsuojelun vastuualue esim. ravintolatarkastukset)

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset eli Ely-keskukset (esim. ympäristönvaikutusten arvioinnit ja selostukset, ympäristöluvat, patotarkastukset)
- Valvira
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (satamat, ratapihat jne.)
- Väylävirasto
- Huoltovarmuuskeskus (YTS-kohteet)
- Onnettomuustutkintakeskus
- Hätäkeskuslaitos (paloilmoitinasiat)
- Puolustusvoimat (mm. omat valvontakohteet)
- Rajavartiolaitos (mm. yhteistarkastukset)
- Tulli (mm. yhteistarkastukset)

Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, esim. yritysten, vakuutusyhtiöiden, tarkastuslaitosten ja oppilaitosten kanssa.

Asiakastyytyväisyyttä mitataan ja arvioidaan tarvittaessa asiakaskyselyjen avulla Soiten ohjeistuksen mukaisesti. Viimeisin asiakaskysely, Pol.is-kyselyn, joka koski pelastustoimen palveluita, toteutettiin kesäkuussa 2023. Kyselyn tulokset otetaan huomioon etenkin turvallisuusviestinnässä ja digitaalisten palveluiden kehittämisessä. Asiakastyytyväisyyskyselyä ei ole suunniteltu vuosille 2024 ja 2025. Asiakaspalautetta on kerätty myös Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen nettisivuilla olevan lomakkeella ja some-tilien kautta. Lisäksi palautetta on voinut antaa suoraan tarkastajille, sähköpostitse tai postitse. Palautteen määrä on kuitenkin ollut todella vähäistä.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut-palvelualueen toimintasuunnitelmaan vuosille 2024-2025 on kirjattu tavoitteeksi osallistua kansallisen palautejärjestelmän kehittämiseen, jossa mukana ovat hyvinvointialueet ja THL. Palautejärjestelmän kehittämistä tullaan tukemaan ja järjestelmä ottamaan käyttöön sen valmistuttua.

Yhteistyön rajapintoja valvontatoiminnassa eri viranomaisten ja toimijoiden kesken on kuvattu taulukossa 5. Eri viranomaisten ja tahojen yhteistyöllä voidaan lisätä valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Tähän pyritään muun muassa vaihtamalla riskitietoa, kehittämällä yhteisiä toimintatapoja ja tekemällä yhteisiä valvontakäyntejä. Pelastusviranomaisen omasta valvontakäynnistä tehdään aina oma pöytäkirja. Pelastusviranomaisilla on lisäksi muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli. Valvontayhteistyön kautta pelastusviranomainen antaa erilaisia lausuntoja lupia myöntäville viranomaisille sekä tekee turvallisuusviestinnällistä yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa.

Velvoite yhteistyöstä koskee myös pelastuslaitosten välistä yhteistyötä. Yhteistyötä pyritään parantamaan mm. valtakunnallisessa Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa, jonka tavoitteena on kehittää pelastuslaitosten toimintaa siten, että palvelut kansalaisille ovat laadukkaita, tehokkaita, taloudellisia ja perustuvat yhdenmukaisiin tulkintoihin voimassa olevista säädöksistä ja määräyksistä. Kumppanuusverkoston asiantuntijaverkostoissa laaditaan mm. yhtenäisiä tulkintoja, päätöslausemia ja ohjeita. Lisäksi esim. tapahtumaturvallisuutta kehitetään valtakunnallisessa Poliisihallituksen vetämässä tapahtumaturvallisuuden työryhmässä, johon on nimetty jäsen/jäseniä joka pelastuslaitokselta.

Taulukko 5. Valvontayhteistyön rajapinnat; Pelastuslaitosten valvonnan aapinen, Suomen Kuntaliitto, 2018.

Yhteistoiminta- viranomaiset	Yhteistyön rajapinnat													
	Yhteisvalvontakäynnit	Yleisötapahtumat	Asumisturvallisuus	Palontutkinta	Patoturvallisuus	Paloilmoittimet	Sammutuslaitteistot	Nuohoojien vikailmoitukset	Kemikaaliturvallisuus	Öljysäiliön turvallisuus	Eläinten hyvinvointi	Sähköturvallisuus	Pelastustoiminnan edellytykset	Ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille
Ensihoidosta vastaava	x	x	x											x
Kaavoittaja			x						x				x	
Kunnan eläinlääkäri	x		x								x			x
Muut pelastuslaitokset		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Rakennusvalvonta	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x
Sosiaaliviranomainen	x		x											x
Ympäristöterveysvalvonta	x	x	x						x		x			x
Ympäristönsuojelu	x	x	x						x	x				x
AVI	x	x							x					x
ELY	x				x				x	x			x	x
Hätäkeskuslaitos						x	x							
OTKES				x										
Poliisi	x	x	x	x					x				x	x
Puolustusvoimat	x												x	
Trafi	x								x				x	
Tukes	x	x				x	x		x			x	x	x
Tulli	x													
Nuohoojat	x		x					x						
Tarkastuslaitokset	x					x	x		x	x		x	x	

7.1 Viranomaisten välinen tietojen vaihto

Yksi viranomaisten yhteistyön suurimmista hyödyistä on tiedonvaihto. Saatujen tietojen avulla pelastuslaitos pystyy arvioimaan toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia alueensa riskiarvioon. Tietoja saadaan mm. sosiaali- ja terveystieteiltä 42 § mukaiseen ilmoitusvelvollisuuteen liittyen, Tukesin määräaikaistarkastuksiin osallistumalla ja tarkastuspöytäkirjoista, ELY:n ympäristövaikutusten arviointiohjelmista ja

ympäristölupapäätöksistä, AVI:en lupapäätöksistä ja pelastustoimen laitteiden tarkastuspöytäkirjoista. Lisäksi tietoa saadaan mm. kunnallisten ympäristöviranomaisten kanssa tehtävissä tarkastuksissa (mm. jakeluasemien tarkastukset) sekä alueen poliisin ja ensihoidon kanssa tehtävissä viranomaistarkastuksissa tapahtumiin.

Viranomaisten välinen tietojen vaihto on jo vakiintunut pelastuslain 42 § ilmoitusvelvollisuuden, lausuntopyyntöjen, määräaikaistarkastusten ja tarkastusraporttien osalta. Seuraavaan kappaleeseen on koottu keskeisiä viranomaisten väliseen tiedonvaihtoon liittyviä säädöksiä, jotka huomioidaan valvontatehtävän toteutusta suunniteltaessa. Luettelo ei ole kattava, vaan siinä mainittujen toimijoiden lisäksi laitoksella on muita paikallisia hyviä käytäntöjä tietojen vaihdosta.

- Pelastuslain 81 §:n mukaan pelastusviranomaisen suorittaessa pelastuslain mukaista valvontatehtävää havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa varaa henkilöturvallisuudelle ja puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.
- Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan palotarkastuksessa tai muussa toiminnassaan havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista Tukesille. Lisäksi tarkastuslaitoksen tulee ilmoittaa alueen pelastusviranomaiselle tarkastustoiminnassaan havaitsemistaan vakavista puutteista, jotka koskevat palonilmaisulaitteistoa tai automaattista sammutuslaitteistoa.
- Vanhuspalvelulain (980/2012) 25 § velvoittaa, että alueen pelastustoimen palveluksessa olevan henkilön on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava viipymättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle, jos on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkäästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan.
- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi aluehallintovirastolle sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja

rakennusvalvontaviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) velvoittaa Tukesin toimittamaan tiedon laajamittaisen kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin lupapäätöksestä myös pelastusviranomaiselle. Lisäksi Tukesin on varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. Tukesin on myös toimitettava turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset tiedoksi pelastusviranomaiselle samoin kuin tehtävistä käyttöönototarkastuksista ja tarkastusohjelman mukaisista tarkastuksista. Pelastusviranomaisella on oikeus olla läsnä ko. tarkastuksissa.
- Asetuksessa 685/2015 on myös säädetty toiminnanharjoittajan veloitteesta ilmoittaa pelastusviranomaiselle öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka on pelastusviranomaisen tarkastettava kolmen kuukauden sisällä.
- Terveysturvallisuuslain (763/1994) 15 §:n mukaan toiminnanharjoittajan majoitushuoneistoa koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon on ilmoitettava sen alueen pelastusviranomaiselle, jolla on oikeus olla läsnä tarkastuksen suorittamisessa.
- Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä (190/2013) mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen (suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealue) sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto, toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehdyt tarkistukset, lupapäätös ja hakemukseen liittyvät pelastussuunnitelmaa koskevat muut asiakirjat pelastusviranomaiselle. Lisäksi Valtioneuvoston asetuksen kaivosturvallisuudesta (1571/2011) mukaan kaivosviranomaisen on ilmoitettava kaivoksen tarkastuksesta sekä toimitettava tarkastuskertomus asianomaiselle pelastusviranomaiselle.
- Valtioneuvoston asetuksen maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009) mukaisesti Tukesin on toimitettava jäljennös maakaasun siirto- ja jakeluputkistoa sekä erillistä suurta

käyttökohdetta ja tiettyä aluetta koskevasta lupapäätöksestä asemapiirustuksineen pelastusviranomaiselle.

- Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisesti patoviranomaisen on varattava pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen padon luokittelupäätöksen tekemistä ja asiakirjojen hyväksymistä. Päätös ja myös päivitetty vahingonvaaraselvitys on annettava tiedoksi pelastusviranomaiselle.
- Ampuma-aseasetuksen (145/1998) mukaan asealan elinkeinoluvan hakemisessa lupaviranomaisen on hankittava pelastusviranomaisen lausunto.
- Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n asetuksen (1053/2011) mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto.

7.2 Yhteistyön tavoitteet ja kehityskohteet vuosille 2024 ja 2025

Kuuluminen Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen on tuonut lisää mahdollisuuksia yhteistyön kehittämiseen eri sote-toimijoiden kanssa. Tätä yhteistyötä tullaan kehittämään entisestään tulevilla valvontakaudella. Asia on huomioitu myös palvelutasopäätöksessä (2024-2025), johon on kirjattu päätös aktiivisen yhteistyön tekemisestä eri viranomaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi sekä osallistumisesta paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Lisäksi palvelutasopäätökseen on kirjattu, että pelastuslaitos käsittelee kaikki viranomaisten ja muiden ilmoitusvelvollisten tahojen ilmoitukset havaituista vaaroista ja ryhtyy niiden johdota pelastuslain mukaisiin toimenpiteisiin. Yhteistyön tekemiseen on varattu palvelutasopäätöksen mukaisesti resursseja seuraavalle palvelutasopäätöskaudelle 2024-2025.

Yksi kehityskohde on viedä ilmoitus ilmeisestä palovaarasta tai muusta onnettomuusriskistä (pelastuslaki 42 §) ja sen käsittely sähköiseen asiointiin. Lisäksi tavoitteena on kotihoidon henkilöstön kouluttaminen huomioimaan paloturvallisuuteen liittyviä tekijöitä ja tarvittaessa neuvomaan asiakkaita onnettomuuksien ehkäisyssä. Tämän arvioidaan vahvistavan omatoimista varautumista ja vähentävän onnettomuuksia ja niistä johtuvia seurauksia. Yhteistyötahojen

koulutus paloriskiasumiseen nähdään olennaisena osana sidosryhmäyhteistyössä myös Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston oppaassa ”Opas paloriskikohteiden ilmoittamiseen, valvontaan ja viranomaisyhteistyöhön” (2019). Oppaan mukaan osaamisen hallitsemisen ja paloriskikohteiden tunnistamisen kannalta paras tulos saavutetaan järjestämällä yhteistyötahoille koulutusta, jossa käydään läpi paloriskiasumisen tunnusmerkit, esitellään ilmoitusmenettely sekä kerrotaan paloriskikohteiden valvonnan pääpiirteet. Pelkkä ilmoitusvelvollisuudesta tiedottaminen ei vielä tuota kovin syvällistä ymmärrystä.

Lisäksi tavoitteena on kehittää onnettomuuksien ehkäisyn neuvontaa, yhteydenottojen kirjaamista ja seuranta digitalisaation avulla. Tällä halutaan madaltaa kynnystä asiakasyhteydenottoihin, mahdollistaa yhteydenottojen ja niistä aiheutuvien tehtävien seuranta sekä vähentää pelastuslaitoksen työkuormaa. Lisäksi hyvinvointialueen asiakasrajapinnat halutaan yhtenäistää ja digitalisointia lisätä, mikä on yksi hyvinvointialueen strategisista päämääristä tuleville vuosille. Digitalisoinnin kehittämistä on jo aloitettu mm. järjestämällä erilaisia yhteistyö-työpajoja.

Lisäksi yhteistyötä tullaan syventämään ja kehittämään tapahtumaturvallisuuden osalta poliisin ja ensihoidon kanssa sekä Poliisihallituksen tapahtumaturvallisuustyöryhmän kautta että alueellisessa tapahtumaturvallisuuden ryhmässä, johon kuuluu myös Kokkolan kaupungin eri viranomaisia.

Yhteistyötä syvennetään ja toimintoja yhtenäistetään ja kehitetään myös muiden pelastuslaitosten kanssa Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toiminnan kautta. Eri asiantuntijaverkostoissa laaditut ohjeet, päätösmallit ja tulkinnat tiedotetaan valvonnan henkilöstölle ja otetaan käyttöön pelastuslaitoksella.

8 Valvonnan resurssit

8.1 Palotarkastusohjelmisto

Pelastuslaitos käyttää valvontatoiminnoissaan CGI:n toimittamaa Merlot-palotarkastusohjelmistoa. Ohjelmiston toiminta perustuu monentyyppisiin tietokantoihin, kuten palotarkastaja-, kunta-, rakennus- ja rakennusluokkatietokannat. Ohjelmalla pystytään hallinnoimaan palotarkastusta kokonaisuutena työsuunnittelusta yksityiskohtaisempaan valvontaan. Lisäksi ohjelmisto mahdollistaa tilastojen ja raporttien saamisen. Palotarkastusohjelmiston avulla tallennetaan kaikki

valvontatehtävät tietokantoihin. Tietokannoissa tieto tallennetaan kohdekohtaisesti. Tietokannan tietojen tallennuksessa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa ja annettuja arkistointiohjeita. Ne asiakirjat ja lausunnot, joita ei pystytä kirjaamaan ja arkistomaan Merlotiin arkistoidaan Dynasty10-asiakirjahallintajärjestelmään.

Palotarkastusohjelmisto tulee muuttumaan muutaman vuoden kuluessa Onnettomuuksien ehkäisyn (OE) -tietojärjestelmään, johon yhdistetään sähköinen asiointi. Tämä tulee muutosvaiheessa lisäämään valvontatyötätekevien työmäärää.

8.2 Henkilöresurssit, osaaminen ja koulutus

Palotarkastuksia ja muita 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa vain alueen pelastusviranomaiseksi määrätty pelastusviranomainen. Valvontatyötä tekeville henkilöille ei ole lainsäädännössä asetettu pätevyysvaatimuksia, vaan pelastuslaitos määrittelee tarvittavat tiedot ja taidot rekrytointivaiheessa. Valvontatoiminta ja onnettomuuksien ehkäisy on vaativaa ja monipuolista asiantuntijatyötä, joka edellyttää laajaa ja syvällistä osaamista. Työssä korostuu tietämys pelastuslaissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä määritellyistä vaatimuksista paloturvallisuudesta, turvallisuuskulttuurin ja sen ilmentymien tuntemus, asiakaspalvelutaidot, rakennustekniikan tuntemus sekä kemikaaliasioiden tietämys. Osaaminen vaatii jatkuvaa ylläpitoa ja kehittämistä, jotta muuttuvien säädösten ja toimintaympäristön asettamat vaatimukset osataan ottaa huomioon työssä.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella uudet työntekijät perehdytetään laitoksen käytäntöihin ja työtehtäviin perehdytysuunnitelman mukaisesti. Lisäksi vuosittain laaditaan koulutussuunnitelma, jossa määritellään millaista koulutusta pelastuslaitoksen henkilöstöltä vaaditaan ja minkälaista koulutusta vuosittain hankitaan osaamisen turvaamiseksi. Osaamista kartutetaan mm. osallistumalla ulkopuolisiin ja sisäisiin koulutuksiin, seminaareihin ja opintopäiviin, perehtymällä ohjeisiin ja oppaisiin, sekä osallistumalla asiantuntijaverkostotoimintaan. Lisäksi tietoa hankitaan ja osaamista kartutetaan muiden viranomaisten tarkastuskäyntien ja tiedonvaihdon avulla. Koulutuksissa ja muissa tilaisuuksissa saatu tieto perehdytetään pelastuslaitoksella tarvittaville henkilöille. Osaaminen varmistetaan vuosittaisissa kehityskeskusteluissa, joissa henkilöstö arvioi

omaa osaamistaan, mahdollisia koulutustarpeita, saatuja koulutuksia ja niiden vaikuttavuutta. Lisäksi osaaminen varmistetaan omavalvonta-ohjelman mukaisesti

Onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstön osaamista on kehitetty valtakunnallisesti jo monien vuosien ajan. Pelastusopisto, Suomen Palopäällystöliitto ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö koordinoivat ”Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen” -hanketta, jonka taustalla on tarve yhtenäistää laadultaan ja sisällöltään pelastuslaitosten tuottamia onnettomuuksien ehkäisyn palveluja sekä kehittää onnettomuuksien ehkäisyn osaamista ja osaamisen hallinnan järjestelmää. Hankkeen kesto on 1.10.2022-31.10.2024 ja sen tuloksia tullaan hyödyntämään pelastuslaitoksen toiminnassa.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella valvottavat kohteet jaetaan henkilöiden vastuukohteiksi jokaisen vuoden alussa. Pääpiirteittäin valvontakohteet pysyvät samoilla tarkastajilla joka vuosi, mutta henkilöstövaihdokset tai muutokset työtehtävissä voivat muuttaa kohteiden vastuutarkastajia.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella valvontatehtävissä toimivat pelastuspäällikkö (1), kemikaalitarkastaja (1), palotarkastajat (3), palomestari (1) sekä paloiesimiehet (4). Onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävät henkilöresurssit on kuvattu taulukossa 6.

Taulukko 6. Onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävät henkilöresurssit.

Onnettomuuksien ehkäisyn resurssit	hlöt yht. 2024	HTV yht. 2024
Päätoimiset	6	4,5
Työvuorot	12	1
Yhteensä	16	5,5

Päätoimisiin kuuluvat palotarkastajat ja muu henkilöstö, joiden tehtäväkuvaan ei kuulu onnettomuuksia ehkäisevän työn lisäksi merkittävässä määrin muita tehtäviä, on laskettu taulukkoon suoraan henkilövuosina. Valvontaan päätoimisesti osallistuvat henkilöt ovat mahdollisuuksien mukaan mukana Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijaverkostoissa, joissa käsitellään ja kehitetään valvontatoiminnan eri osioita, mm. rakenteellinen paloturvallisuus, paloriskit, valvonta yleisesti, kemikaalit, tapahtumaturvallisuus.

Onnettomuuksien ehkäisyn parissa toimii myös osa-aikaisia, joiden onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävä työaika lasketaan seuraavasti: mikäli henkilön työnkuvassa on määritelty kuinka paljon työajasta käytetään onnettomuuksien ehkäisyyn, se merkitään henkilötyövuosina. Mikäli näin ei ole tehty, esim. jos onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvät tehtävät muodostavat vain pienen osuuden työtehtävistä, voidaan työpanos laskea suoritteiden mukaan seuraavasti:

- Muihin kuin asuinrakennuksiin tehtyjen palotarkastusten lukumäärä á 5 h/kpl (sisältää myös valmistelun ja matkat ym.). Henkilötyövuoden määritellään tässä yhteydessä sisältävän 1500 h.
- Koulutus-, neuvonta ja valistustilaisuuksiin käytetyt työtunnit. Työtunnit-tieto sisältää tilaisuuden keston lisäksi valmisteluun ym. kuluneen ajan.
- Tarvittaessa voidaan lisäksi arvioida suunnittelijoiden ohjaukseen, lausuntoihin yms. muuhun onnettomuuksien ehkäisyyn käytetty työpanos vuositasolla.

Työvuorot:

- Muihin kuin asuinrakennuksiin tehtyjen palotarkastusten lukumäärä á 4 h/kpl.
- Asuinrakennuksiin tehdyt palotarkastukset á 1 h/kpl.
- Koulutus-, neuvonta ja valistustilaisuuksiin käytetyt työtunnit. Työtunnit-tieto sisältää tilaisuuden keston lisäksi valmisteluun ym. kuluneen ajan.

8.3 Resurssien käytön ja henkilöstön koulutuksen ja osaamisen tavoitteet ja kehityskohteet vuosille 2024 ja 2025

Valvontatoiminnassa ja onnettomuuksien ehkäisyn parissa työskentelevien osaamista pyritään kehittämään valtakunnallisten asiantuntijaverkostojen toiminnan ja siellä laadittujen ohjeistusten avulla, tunnistamalla koulutustarpeita mm. kehityskeskusteluissa ja kouluttamalla henkilöstöä osaamisen varmistamiseksi. Onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstön osaamista ja osaamisen

hallinnan järjestelmää kehitetään valtakunnallisesti ”Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen” -hankkeen avulla. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos tulee implementoimaan hankkeen kautta tulevat mahdolliset suositukset ja ohjeistukset osaksi pelastuslaitoksen toimintaa.

Valvontaa varten kehitetään sisäministeriön toimesta uusi valvontaohjelmisto, Onnettomuuksien ehkäisy -järjestelmä, joka tulee korvaamaan pelastuslaitoksella käytössä olevan Merlot-ohjelmiston. Tavoitteena on, että OE-järjestelmä otetaan pilottikäyttöön vuoden 2025 loppupuolella. Ohjelmiston kehitykseen tarvittavia tietojen vaihtoja ja mahdollisia testauksia toteutetaan hankkeen koordinointi- ja ohjausryhmien pyynnöstä myös tulevana valvontakauden aikana.

Onnettomuuden ehkäisyn palveluiden yhdenvertaista toteutumista, vaikuttavuutta ja laatua seurataan pelastuslaitoksen omavalvontaohjelman mukaisesti. Yksi seurattava asia on jokaisen valvontatyötä suorittavan henkilön tekemän vähintään yhden pöytäkirjan tai lausunnon tarkastaminen. Tarkastamisella varmistetaan henkilöstön osaaminen, yhtenäiset toimintatavat ja palotarkastuspöytäkirjojen yhdenmukaisuus sekä asiakkaille annettavat yhdenvertaiset palvelut. Tulosten perusteella voidaan toimintaa kehittää mm. kouluttamalla henkilöstöä, laatimalla ohjeita ja muuttamalla toimintatapoja.

Omavalvontaohjelmaan on myös kirjattu, että vuonna 2024 tullaan ottamaan käyttöön ohjauksen ja neuvonnan määrien seuranta, minkä avulla voidaan mm. arvioida henkilöstön työkuormaa. Määrien seuranta tarvitsee digitaalisen palvelun käyttöönoton. Tämä digitalisointi tukee Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen ”Soite 2030” -ohjelman tavoitetta palveluiden digitalisoinnista. Lisäksi pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen pohjalta tehtyjen kehittämiskohteiden mukaisesti tavoitteena on ottaa käyttöön henkilöstölle työajanseuranta vuoden 2024 aikana. Työajanseurannan tuloksia voidaan käyttää OE-toimintojen kehittämiseksi, esim. kustannusten hallinnan ja tuottavuuden parantamiseksi sekä työkuorman tasapainottamiseksi.

9 Yhteenveto vuosina 2024 ja 2025 suoritettavasta valvonnasta ja onnettomuuksien ehkäisystä

Seuraavan valvontakauden tavoitteet, vastuuhenkilöt ja seurantatoimenpiteet on esitetty taulukossa 7. Lisäksi taulukkoon on lisätty kehityskohteet, joiden avulla kehitetään toiminnan vaikuttavuutta, saatavuutta ja laatua. Tavoitteet ja kehityskohteet ja niiden seuranta on kuvattu tarkemmin aikaisemmin kohdissa 6.1.6, 6.2.7, 7.2 ja 8.3.

Taulukko 7. Valvontasuunnitelman tavoitteet vuodelle 2024 ja 2025.

	Tavoite	Vastuuhenkilö	Seuranta
Määräaikainen valvonta	Kohdassa 6.1.6 määritelty määräaikaisen valvonnan tavoite täyttyy. Tämä on myös omavalvontaohjelmalla seurattava mittari.	OE-pelastuspäällikkö	Määriä seurataan kolmen kuukauden välein ja raportoidaan pelastuslaitoksen hallintoryhmälle ja aluehallitukselle
	Kirjallisella menettelyllä tehdyn valvonnan käyttöönotto vuoden 2024 aikana	Kemikaalitarkastaja	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa
	Valvontaprosessin kouluttaminen kaikille tarkastajille valvontakauden aikana	Kemikaalitarkastaja	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2025 lopussa
	Omavalvontaohjelma: tulipalojen %-määrä verrattuna edelliseen vuoteen onnettomuustaaajuuden ja -tyyppien kehityksen seuranta	OE-pelastuspäällikkö	Määriä seurataan kolmen kuukauden välein ja raportoidaan hallintoryhmälle ja aluehallitukselle
Epäsäännöllinen valvonta	Rakennuslupalausunnot: määrien seuranta lausuntojen käsittelyajan seuranta	OE-pelastuspäällikkö, rakennuslupia käsittelevät tarkastajat	Rakennuslupamäärät raportoidaan hyvinvointialueen turvallisuus- ja pelastuslautakunnalle neljästi vuodessa. Lupien käsittelyaika raportoidaan pelastuslaitoksen

			hallintoryhmälle ja aluehallitukselle.
	Ylimääräiset palotarkastukset: jokainen olennainen pelastuslain 42 § mukainen ilmoitus johtaa tarkastukseen.	OE-pelastuspäällikkö, 42 § ilmoituksia käsittelevät tarkastajat	Määrät raportoidaan kolmen kuukauden välein hallintoryhmälle ja aluehallitukselle. Tavoitteen toteutumisen tarkastelu valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa.
	Palveluiden digitalisointi yhdessä Soiten kanssa 42 § mukaiset ilmoitukset. Tavoitteena ottaa palvelu käyttöön vuoden 2024 aikana.	OE-pelastuspäällikkö, 42 § ilmoituksia käsittelevät tarkastajat	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa
	Jälkivalvonta: kaikki korjausmääräykset valvotaan	OE-pelastuspäällikkö	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa
	Hallintopakkeino-prosessin määrittely/implementointi valvontakauden aikana	OE-pelastuspäällikkö, kemikaalitarkastaja	Aikataulu ja sen toteutuminen riippuu valvonta-atv:sta, joka laatii valtakunnallista prosessia.
	Kemikaalikohteet: valmiustarkastusten käyttöönotto valvontakauden aikana (yhdessä pelastustoiminnan kanssa) kemikaalivalvonnan prosessin määrittely	OE-pelastuspäällikkö, kemikaalitarkastaja	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa.
Yhteistyö sidosryhmien kanssa	Soiten kotihoidon henkilöstön kouluttaminen huomioimaan paloturvallisuuteen liittyviä tekijöitä ja tarvittaessa neuvomaan asiakkaita onnettomuuksien ehkäisyssä.	OE-pelastuspäällikkö, tuvi-henkilöstö	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa. Selkeää aikataulutavoitetta ei voida asettaa, sillä siihen vaikuttaa Soiten toiminta ja tavoitteet.
	Palveluiden digitalisointi yhdessä Soiten kanssa yhteydenotto sähköisen asioinnin kautta, kirjaukset sähköiseen järjestelmään. Tavoitteena ottaa palvelu käyttöön vuoden 2024 aikana.	OE-pelastuspäällikkö, muu OE-henkilöstö	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa

	Yhteistyön syventäminen ja kehittäminen muiden pelastuslaitosten kanssa: osallistuminen asiantuntijaverkoihin laadittujen dokumenttien (mm. ohjeet, päätösmallit, tulkinnat) perehdyttäminen muulle henkilöstölle	Atv:ssa oleva henkilöstö	Yhteistyön kehittäminen on jatkuvaa. Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa
	Yhteistyön syventäminen ja kehittäminen tapahtumaturvallisuuden osalta: alueellinen yhteistyö Kokkolan kaupungin, poliisin ja ensihoidon kanssa valtakunnallinen yhteistyö Poliisihallituksen vetämässä tapahtumaturvallisuuden työryhmässä tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkosto	Kemikaalitarkastaja	Yhteistyön kehittäminen on jatkuvaa. Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa
Resurssit	Resurssien varmistaminen OE-ohjelmiston kehittämisen edistämiseen ja käyttöönottoon	OE-pelastuspäällikkö	Ohjelmiston käyttöönottoa varten vaadittavat tiedot ja testauksen suoritetaan määriteltyjen aikataulujen puitteissa. Käyttöönotto on riippuvainen ohjelmiston kehittämisen aikataulusta.
	Omavalvontaohjelman mukaiset tavoitteet: vähintään yhden palotarkastuspöytäkirjan tai lausunnon tarkistaminen jokaiselta valvontatyöt tekevältä ohjauksen ja neuvonnan määrien seuranta digitaalisesti vuoden 2024 aikana työajanseurannan käyttöönotto vuoden 2024 aikana	OE-pelastuspäällikkö	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa
	Henkilöstön osaamisen ja osaamisen hallinnan kehittäminen "Onnettomuuksien ehkäisyn osaamisen kehittäminen" -hankkeen tulosten perusteella	OE-pelastuspäällikkö	Seuranta valvontasuunnitelman tarkastuksen yhteydessä vuoden 2024 lopussa. Hanke loppuu 31.10.2024, joten kehittämistoimenpiteet ajoittuvat luultavasti vuodelle 2025.

Jos seurannan aikana havaitaan muutoksia tavoitteissa/kehityskohteissa tai ettei asetettuun tavoitteeseen/kehityskohteen päämäärään päästä tavoiteajassa, asia käsitellään vastuuhenkilön kanssa ja tehdään vaadittavat korjaavat toimenpiteet. Toimenpiteet dokumentoidaan vuoden 2024 lopussa laadittavaan seurantaraporttiin. Valvontajakson lopulliset tulokset käsitellään seuraavassa valvontasuunnitelmassa.

10 Vuoden 2023 valvontatoiminnan seuranta

10.1 Määräaikaiset palotarkastukset

Määräaikaisten palotarkastusten määrät, jotka on suoritettu suunnitelman kirjoittamisen laatimiseen mennessä löytyvät taulukosta 8. Lopulliset määrät raportoidaan Pronton kautta aluehallintovirastolle vuoden 2024 alussa. Taulukkoon on lisätty vuoden 2023 valvontasuunnitelmaan kirjatut tarkastusten tavoitemäärät. Tuloksista nähdään, että määräaikaistarkastuksista on tehtynä 30.11.2023 noin 87 %.

Taulukko 8. Vuonna 2023 tarkastetut kohteet (tilanne 30.11.2023) ja tarkastusten tavoitemäärät.

Kohde	Vuonna 2023 tarkastettavat kohteet (lkm)	Tilanne 30.11.2023
A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	44	41
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	66	53
A3 Kokoontumis- ja liiketilat	75	66
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	69	53
A5 Maatalousrakennukset	49	45
A6 Muut rakennukset	48	48
Asuinrakennukset	0	0
Yhteensä	351	306

Onnettomuuksien ehkäisyn esihenkilö tarkastaa valvontatyön etenemistä säännöllisesti ja ohjaa valvontaa niin, ettei valvonnat ajoittuisi loppuvuodelle. Kuitenkin henkilömuutokset ja poissaolot

voivat vaikuttaa niin, että valvonnat siirtyvät loppuvuodelle. Tämä pyritään ehkäisemään mm. siirtämällä kohteiden valvontoja henkilöille, joiden työtilanne sallii ylimääräiset valvonnat.

Vuoden 2023 valvontasuunnitelmassa valvonnan painopisteeksi valittiin väestönsuojien valvonta määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä. Keski-Pohjanmaalla suojapaikkoja on 64 %:lle väestöstä (Väestönsuojien nykytila Suomessa -julkaisu, Valtioneuvosto, sisäministeriö, 28.8.2023). Pelastuslaitos ylläpitää maakuntansa väestönsuojista rekisteriä. Väestönsuojien kunnossapitoa valvotaan palotarkastusten ja paloturvallisuuden itsearviointien yhteydessä.

Pelastuslaitos osallistui Sisäministeriön Väestön nykytila Suomessa -hankkeeseen antamalla tilannetietoa mm. maakunnan väestönsuojista ja tarkastajien osaamisen kehittämistarpeista. Hankkeen tulokset on julkaistu Väestönsuojien nykytila Suomessa -julkaisussa ja tulosten johtopäätösten mukaan on asetettu suosituksia mm. väestönsuojien liittyvän koulutuksen, ohjeiden ja viestinnän kehittämiseksi, säädösten uudistamiseksi ja väestönsuojien alueellisessa kohdentumisessa.

Nykyinen käytäntö väestönsuojien valvomisessa koetaan riittäväksi. Yleinen tuntuma on, että kiinteistöjen väestönsuojien tilanne on parantunut johtuen epävakaasta maailman tilanteesta. Kiinteistöjen omistajat ovat aktiivisesti saattaneet väestönsuojia kuntoon ja teettäneet lakisääteisiä määräaikaistarkastuksia. Lisää koulutusta kuitenkin tarvitaan esim. suojien 72 tunnin käyttöönottovalmiuden arvioimiseksi. Henkilöstöä koulutetaan sitten kun em. hankkeen suositukset konkretisoituvat ja yhtenäiset valtakunnalliset periaatteet on laadittu.

10.1.1 Määräaikaisten palotarkastusten vaikuttavuuden arviointi

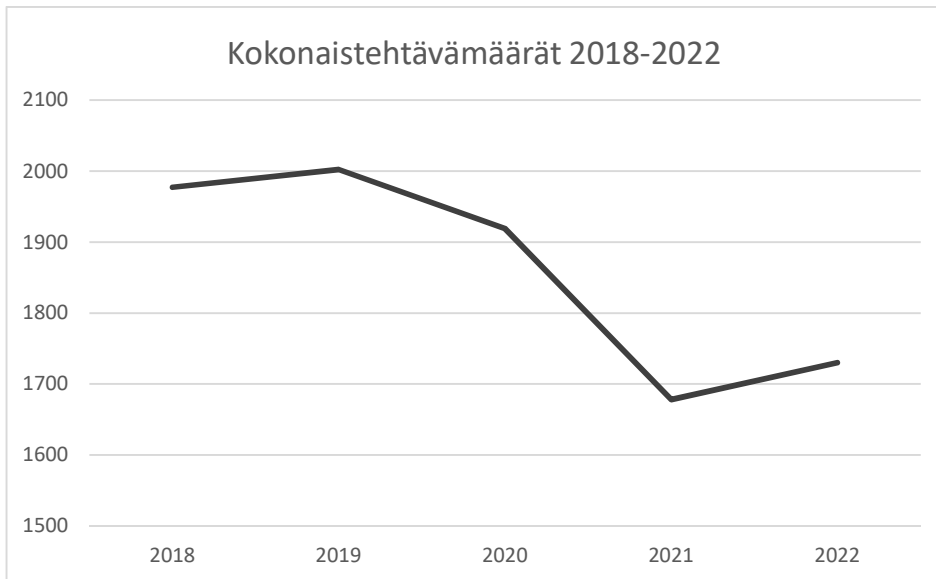
Määräaikaisten palotarkastusten arviointi pohjautuu valvontatyötä tekevän henkilöstön tekemiin havaintoihin ja muutoksiin edellisvuoiin verrattuna. Tietoa kerättiin sähköpostitse valvontatyötä tekevilä. Tulosten perusteella valvontakohteiden turvallisuus on pysynyt saman tasoisena viime vuosien ajan.

Valvontatoiminnan vaikuttavuutta arvioidaan myös hyödyntämällä onnettomuustilastoja. Arvioinnissa tarkastellaan onnettomuustilastojen ja niissä mahdollisesti havaittujen muutosten yhteyttä valvontatoimintaan. Kuvassa 2 on kuvattuna Keski-pohjanmaan pelastuslaitoksen kirjatut

tehtävät vuosilta 2018-2022. Oman alueen lisäksi pelastuslaitos suorittaa tehtäviä myös muilla hyvinvointialueilla (n. 30 % tehtävistä vuosittain). Viivadiagrammista nähdään, että tehtävien kokonaismäärä on laskenut huomattavasti vuodesta 2019. Yhteyttä onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuudesta ei ko. tietojen avulla saada, sillä tehtävämäärien lasku johtuu pääasiassa ensivastetehtävien vähenemisestä, mikä on seurausta ensihoidon järjestämisvastuun siirtymisestä sairaanhoitopiirille.

Kuva 2. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen tehtävät vuosilta 2018-2022.

Pelastuslaitoksen tehtävät onnettomuustyypeittäin vuosilta 2020-2022 on kuvattu taulukossa 9. Taulukosta huomataan, että tehtävien määrä eri onnettomuustyypeillä on pysynyt suhteellisen vakiona vuosien aikana. Paloilmoitintehtävät ja liikenneonnettomuudet työllistävät pelastuslaitosta eniten. Pronto-tilastojen mukaan erheellisiä paloilmoitintehtäviä on keskimäärin 86 % (85-87 % vuosien 2020-2022 aikana) automaattisten paloilmoitusten tehtävistä. Valtakunnallisella tasolla paloilmoittimen välittämistä paloilmoituksista noin 94 prosenttia on hälytystehtäviä, jotka eivät ole johtaneet kohteessa pelastuslaitoksen sammutus- tai pelastustoimenpiteisiin (Ohje erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, 2023).

Pelastuslaitoksen kumppanuusverkoston Turvallisuuspalveluiden palvelualue asetti 13.10.2021 työryhmän valmistelemaan ohjetta erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi ja niiden maksulliseen määräytymisperusteista ja laskutusprosessista. ”Ohje erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi” julkaistiin 10.5.2023 ja se on otettu käyttöön Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella Turvallisuuspalvelut-palvelualueen suosituksen mukaisesti. Ohje on tiedotettu onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstölle ja erheellisten paloilmoitusten laskutukseen ja dokumentointiin osallistuville. Ohjeessa suositeltuja toimenpiteitä erheellisten ilmoitusten vähentämiseksi tuodaan esiin myös asiakkaille valvontakäyntien yhteydessä. Ohjetta myös jaetaan tarpeen mukaan asiakkaille.

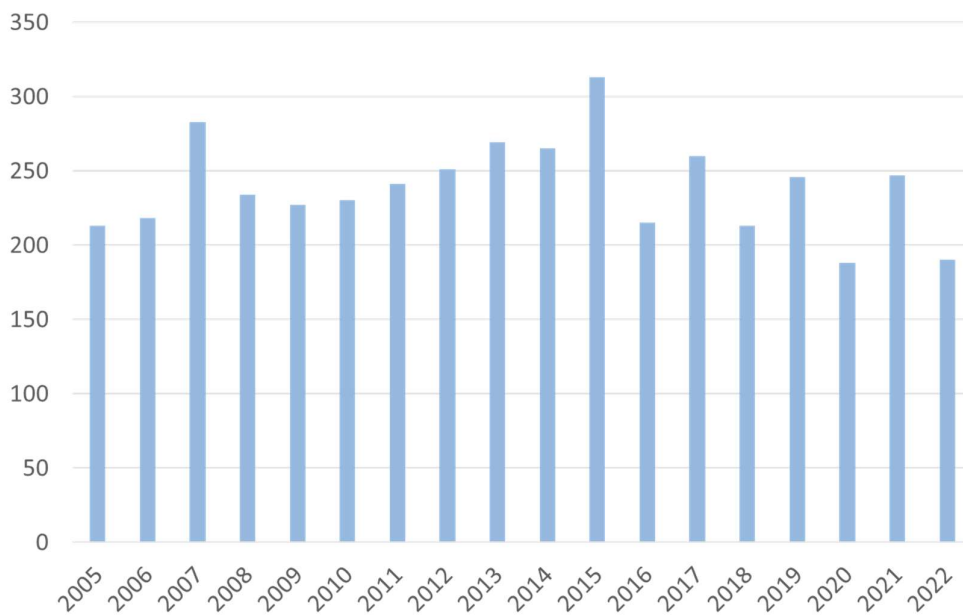
Kokkolan vahva suurteollisuusalue ja sen kehittyminen ei ole tilastojen mukaan vaikuttanut merkittävästi tehtävien määrään. Vaarallisten aineiden onnettomuudet, räjähdys-/räjähdysvaarat, rakennuspalot, rakennuspalovaarat tai vahingontorjuntatehtävien määrät ovat pysyneet samalla tasolla vuosien 2020-2022 aikana.

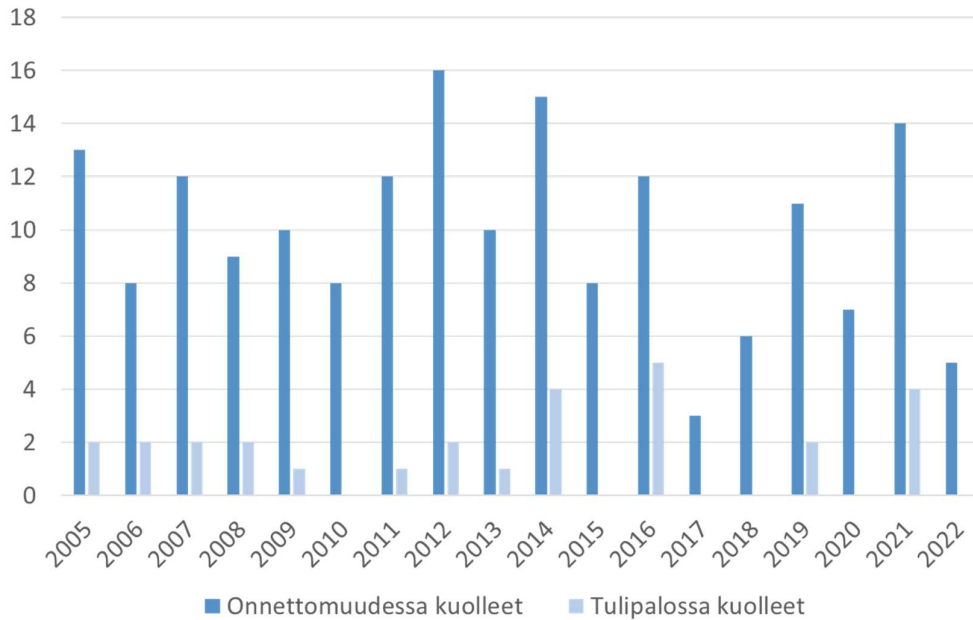
	2020	%	2021	%	2022	%
Häkeen liitetyn paloilmoittimen tark.tehtävä	364	19,0 %	327	19,5 %	391	22,6 %
Liikenneonnettomuus	291	15,2 %	303	18,1 %	285	16,5 %
Ensivastetehtävä	220	11,5 %	228	13,6 %	187	10,8 %
Muu tarkastustehtävä	162	8,4 %	165	9,8 %	140	8,1 %
Vahingontorjuntatehtävä	312	16,3 %	107	6,4 %	126	7,3 %
Virka-aputehtävä	105	5,5 %	86	5,1 %	84	4,9 %
Rakennuspalovaara	59	3,1 %	86	5,1 %	77	4,4 %
Avunantotehtävä	37	1,9 %	58	3,5 %	73	4,2 %
Muun paloilm. tai -varoittimen tark.tehtävä	41	2,1 %	61	3,6 %	56	3,2 %
Ihmisen pelastaminen	40	2,1 %	40	2,4 %	54	3,1 %
Rakennuspalo	52	2,7 %	39	2,3 %	50	2,9 %
Liikennevälinepalo	36	1,9 %	38	2,3 %	49	2,8 %
Muu tulipalo	51	2,7 %	37	2,2 %	43	2,5 %
Eläimen pelastaminen	26	1,4 %	18	1,1 %	35	2,0 %
Öljyvahinko	47	2,4 %	43	2,6 %	34	2,0 %
Maastopalo	72	3,8 %	34	2,0 %	33	1,9 %
Vaar.aineiden aih. onnettomuus	4	0,2 %	5	0,3 %	11	0,6 %
Sortuma / sortumavaara	0	0,0 %	3	0,2 %	3	0,2 %
Räjähdykset / räjähdysvaara	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Yhteensä	1919	100,0 %	1678	100,0 %	1731	100,0 %

Taulukko 9. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen tehtävät onnettomuustyypeittäin vuosina 2020-2022. Kuva 3. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitokselle kirjatuissa onnettomuuksissa ja tulipaloissa loukkaantuneet (vuodet 2005-2022).

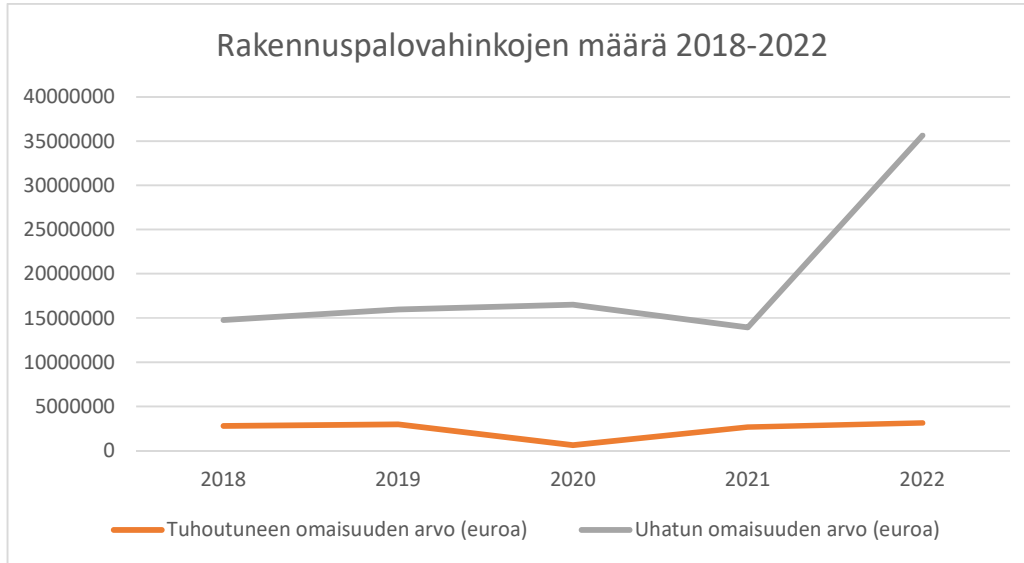
Kuvassa 3 kuvataan onnettomuudessa ja tulipalossa loukkaantuneet vuosien 2005-2022 aikana. Lisäksi kuvassa 4 on onnettomuudessa ja tulipaloissa kuolleet samoilta vuosilta. Henkilövahingoissa ei ole havaittavissa selkeää trendiä, joten myöskään syy-seuraus-suhdetta valvontatyöhön ei voida havaita.

Kuva 4. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitokselle kirjatuissa onnettomuuksissa ja tulipaloissa kuolleet (vuodet 2005-2022).

Kuvasta 5 huomataan, että rakennuspalovahinkojen määrä on vuosina 2018-2022 pysynyt suhteellisen tasaisena, joskin rakennuspalossa uhattuna olleen omaisuuden määrä on jyrkästi noussut vuonna 2022. Tämän arvioidaan johtuvan teollisuuskohteiden tuotanto- ja varastotilojen ja niiden sisältämien raaka-aineiden, tuotteiden ja prosessilaitteiden lisääntyneistä arvosta.

Kuva 5. Rakennuspalovahinkojen määrä (vuodet 2018-2022).

Taulukossa 10 on koottuna rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen henkilö- ja omaisuusvahingot rakennuksen käyttötavan mukaisesti. Tulokset ovat vuosien 2018-2022 keskiarvoja. Tuloksien mukaan tehtäviä sattuu eniten asunnoissa ja vapaa-ajan asunnoissa. Näissä kohteissa myös loukkaantuu eniten ihmisiä ja tuhoutuneen omaisuuden arvo on suuri. Turvallisuusviestintää tulee siis kohdentaa näissä kohteissa asuville. Itsearviointia ei toteutettu vuonna 2023. Seuraava paloturvallisuuden itsearviointi-kierros on suunniteltu ajoitettavaksi vuodelle 2024.

Tuloksista myös havaitaan, että omaisuusvahinkoja ovat suurimmat tuotanto- ja varastotiloissa. Näissä kohteissa kuitenkin panostetaan turvallisuuteen, mikä näkyy siinä, että uhatun omaisuuden arvo on tuhoutunutta omaisuuden arvoa paljon suurempi.

Taulukko 10. Henkilö- ja omaisuusvahingot rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa rakennuksen käyttötavan mukaan eriteltynä (vuodet 2018-2022)

Rakennuksen tai palo-osaston käyttötapa (E1:n mukaan)	Henkilövahingot				Omaisuusvahingot	
	Tehtävien lukumäärä	Kuolleet (lkm)	Loukkaan tuneet (lkm)	Pelastetut (lkm)	Tuhoutuneen omaisuuden arvo (euroa) (ei maasto-/kasvustovahingot)	Uhatun omaisuuden arvo (euroa)
Asunnot ja vapaa-ajan asunnot	204	5	37	0	4 946 768	24 189 500
Hoitolaitokset	13	0	0	0	17 225	1 394 105
Kokoontumis- ja liiketilat	21	0	3	0	939 360	3 815 760
Työpaikkatilat	8	0	1	0	322 360	3 758 760
Tuotanto- ja varastotilat	72	1	7	0	5 472 370	44 858 960
Autosuojat	17	0	1	0	280 990	1 049 330
Tietoa ei ole kirjattu	104	0	5	0	160 914	17 733 050
Yhteensä	439	6	54	0	12 139 987	96 799 465

Taulukosta 11 on esitetty rakennuspaloja ja rakennuspalovaaroja rakennustyyppien pääluokan mukaan sekä onnettomuuden aiheuttajan ikä (vuosien 2018-2022 keskiarvot). Tuloksista havaitaan, että suurin osa onnettomuuksista tapahtuu työikäisille 25-64-vuotiaille ja onnettomuudet tapahtuvat asuinrakennuksissa. Lisäksi tuloksissa korostuvat kotona tai vastaavissa asuinrakennuksissa asuvien 65-74-vuotiaiden ja yli 74-vuotiaiden onnettomuudet. Havainto tukee sitä, että turvallisuusviestintää tulee kohdentaa ikäihmisille ja antaa paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta kotiin vietävien sote-palveluiden henkilöstölle. Poistumisturvallisuuskohteissa ja muissa hoitolaitoksissa tapahtuu onnettomuuksia verrattain vähän, samoin liike- ja toimistorakennuksissa, kokoontumistiloissa sekä teollisuudessa. Täytyy kuitenkin huomioida, että suurimmassa osassa onnettomuuksista onnettomuuden aiheuttajan ikää ei ole saatu selville tai sitä ei ole kysytty.

Taulukko 11. Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat rakennustyypeittäin/ aiheuttajan ikä (vuodet 2018-2022)

Aiheuttajan ikä	Asuinrakennus	Vapaa-ajan asuinrakennus	Liikerakennus	Toimistorakennus	Liikenteen rakennus	Hoitoalan rakennus	KokoontumISRakennus	Opetusrakennus	Teollisuusrakennus	Varastorakennus	Palo- ja pelastus oimen rakennus	Maatalousrakennus	Muu rakennus	Tietoa ei ole kirjattu	Yhteensä
Alle 7 vuotta	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
7-14 vuotta	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3
15-17 vuotta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
18-24 vuotta	7	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	10
25-64 vuotta	51	2	4	1	1	4	0	0	6	1	0	0	9	1	80
65-74 vuotta	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Yli 74 vuotta	12	1	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	19
Ei voida arvioida	17	0	2	0	0	1	1	1	2	2	0	0	2	1	29
Tietoa ei ole kysytty	111	8	12	3	6	8	6	7	37	10	0	22	52	0	282
Yhteensä	214	11	18	4	7	18	8	8	45	14	0	22	68	2	439

10.2 Epäsäännöllinen valvonta

Rakennuslupalausuntoja on annettu 28.10.2023 mennessä Kokkolassa 306, Perhossa 4, Kaustisella 10 ja Lestijärvellä 4, yhteensä 318. Rakennuslupalausuntoja annettiin vuonna 2022 658, mikä huomattavasti suurempi määrä kuin mitä tänä vuonna tulee olemaan. Tämä johtuu siitä, että Pietarsaaren alue (Pietarsaari, Kruunupyö ja Luoto) olivat vielä vuonna 2022 osa Keski-Pohjanmaan pelastuslaitosta, mutta siirtyivät vuoden 2023 alussa Pohjanmaan pelastuslaitokselle. Kuitenkin rakennuslupalausuntojen määrät Kokkolan ja muiden Keski-Pohjanmaan kuntien suhteen pysynee suunnilleen samalla tasolla kuin edellisinä vuosina.

Merlotin mukaan erityisiä palotarkastuksia on tehty vuonna 2023 yksi. Erityiset palotarkastukset - kirjaukset käsittävät rakennusten käyttöönottotarkastukset ja väestönsuojien tarkastukset. Tarkastusmäärä on pysynyt samalla tasolla viime vuosina.

Pelastuslaitos on antanut vuoden 2023 aikana lausuntoja rakennusvalvontaviranomaisen lisäksi Tukesille, Ely-keskuksille, kunnille (mm. kaavalausunnot) ja Avi:lle. Lausuntoja on annettu vuoden 2023 aikana (31.10.2023 mennessä) mennessä 13, mutta määrä ei välttämättä pidä paikkaansa, sillä lausuntojen määrän raportointi on haastavaa siitä syystä, että osa lausunnoista kirjataan Merlotiin, osa Dynasty10 ja osa suoraan lausunnonpyytäjän sähköiseen järjestelmään. Suurin osa lausunnoista koskee Ely-keskuksille toimitettavia tuulivoimalahankkeiden ja suurteollisuusyritysten hankkeiden lausuntoja ympäristönvaikutusten arviointiohjelmista ja -selostuksista.

Pelastuslaitos on vastaanottanut vuonna 2023 pelastuslain 42 § mukaisia ilmoituksia n. 20 kpl (31.10.2023 mennessä). Ilmoitukset ovat tulleet pelastustoimi.fi-nettisivuilla olevan sähköisen lomakkeen kautta. Näiden ilmoitusten pohjalta on tehty 18 ylimääräistä tarkastusta. Ilmoitusten määrä on pysynyt samalla tasolla viimeisten vuosien aikana.

Pelastuslaitos saa nuohoukseen liittyviä ilmoituksia vähän. Nuohousilmoitukset on käsitelty OE-pelastuspäällikön toimesta. Tarvittaessa pelastuspäällikkö on ohjannut valvontatyön työvuorolle, joka on käynyt tarkastamassa kohteen.

Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmia on arvioitu vuonna 2023 89 kpl (31.10.2023 mennessä) ja yleisötilaisuuksien palotarkastuksia tehty 13. Vuonna 2022 pelastussuunnitelmia arvioitiin 104 kpl ja tarkastuksia tehtiin 15 tapahtumaan. Tällöin mukana oli Pietarsaaren alue, joten yleisötilaisuuksia, joista toimitetaan pelastussuunnitelmia, arvioidaan olevan Keski-Pohjanmaan maakunnassa enemmän vuonna 2023 kuin vuonna 2022. Hälytyksiä yleisötapahtumiin ei ole vuonna 2023 tullut. Tarkastajien arvion mukaan pelastussuunnitelmien laatu on vuosien aikana parantunut, samoin tapahtumien riskienarviointi ja riskeihin varautuminen. Isompien tapahtumien turvallisuusjärjestelyt ovat olleet kaikin puolin hyvin organisoitu.

Lausuntoja tilapäismajoitusilmoituksista on kirjattu vuoden 2023 aikana kuusi (31.10.2023 mennessä) ja tarkastus on tehty kahteen kohteeseen. Tarkastukset tehtiin kohteisiin, joissa tilapäismajoitus liittyi isoihin tapahtumiin. Tilapäismajoituksiin liittyviä hälytyksiä ei ole saatu.

Jälkivalvonnan tavoitteena on, että jokainen korjausmääräys valvotaan. Vuonna 2023 Merlotiin on kirjattu 3 jälkivalvontaa (31.10.2023 mennessä). Luku on merkittävästi pienempi kuin vuonna 2022, jolloin jälkivalvontaa tehtiin 19 kohteeseen. Jälkivalvontamäärien pieneneminen arvioidaan johtuvan uudesta valvontaprosessista. Palotarkastuksissa havaitut puutteet ohjataan korjaamaan jo kuulemisen aikana. Hallinnollisia pakkokeinoja määräysten noudattamatta jättämisestä ei ole käytetty vuonna 2023.

Kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista on tehty vuonna 2023 kahdeksan päätöstä (31.10.2023 mennessä). Päätöksistä yksi koskee tilapäistä käsittelyä ja toimintaa. Tarkastus on tehty jokaiseen kohteeseen. Ilotulitemyynnin päätöksiä on tehty kahdeksan ja tarkastuksia seitsemän. Määrissä täytyy ottaa huomioon, että lähes kaikki ilmoitukset ja kaikki tarkastukset koskevat

venetsialaisten ilotulitemyyntejä ja ilmoituksia uuden vuoden myynnistä ja varastoinnista on saatu 31.10.2023 mennessä vasta yksi. Lausuntoja tehosteiden käytöstä on annettu neljä, tuliesityksistä yksi, ilotulitteiden yksityisestä käytöstä yksi ja ilotulitusnäytöksistä (poliisille) neljä. Määrät ovat pysyneet samalla tasolla vuoteen 2022 verrattuna. Ilotulitteisiin, tehosteisiin tai tuliesityksiin liittyviä hälytyksiä ei ole saatu vuoden 2023 aikana. Venetsialaisten ilotulitemyynnin ja varastoinnin tarkastusten aikana havaitut puutteet raportoitiin ilotulitekauppiaille, myyntipaikoille ja Tukesille. Tukesilla ja Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kemikaaliturvallisuuden asiantuntijaverkostolla on työryhmä, joka edistää ilotulitteiden käytön, myynnin ja varastoinnin turvallisuutta.

10.3 Yhteistyö

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos on tehnyt tiivistä yhteistyötä valvonnan toteuttamisessa etenkin kuntien rakennusvalvontaviranomaisten, Pohjanmaan poliisilaitoksen, Soiten sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisten, ensihoitokeskuksen sekä teknisen, kiinteistö- ja kunnossapito-osaston, Tukesin, kunnallisten ympäristöviranomaisten sekä tapahtumakoordinaattoreiden, aluehallintoviraston, Ely-keskusten ja Traficommin kanssa. Viranomaisyhteistyö on tiivistynyt vuonna 2023 etenkin Soiten kanssa hyvinvointialueuudistuksen myötä.

Yleisötilaisuuksien viranomais- ja sidosryhmäyhteistyön tiivistäminen on saanut kiitosta niin muilta viranomaisilta kuin tapahtumien järjestäjiltä. Tiedon vaihto ja avoimuus koetaan tuovan läpinäkyvyyttä viranomaisten toimintaan ja parantavan tietoisuutta tapahtumista ja niiden riskeistä, mikä auttaa ennakointiin ja varautumiseen.

Yhteistyötä tehdään lisäksi eri pelastuslaitoksien yhteisissä asiantuntijaverkostoissa. Valvonnan kannalta merkittävimmät asiantuntijaverkostot ovat valvonnan, rakenteellisen paloturvallisuuden, kemikaaliturvallisuuden, paloriski- sekä tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkostot. Asiantuntijaverkostoissa ja niiden tekemissä yhteisissä työryhmissä muiden viranomaisten, yhdistysten ja kattojärjestöjen kanssa saadaan esille konkreettisia kehittämistarpeita ja toimenpiteitä valvontatoiminnan parantamiseksi. Verkostoissa laaditaan mm. valtakunnallisia ohjeita ja lomakkeita, joiden tarkoituksena yhtenäistää pelastuslaitoksien tekemää työtä ja antaa

samantasoista palvelua asiakkaille ympäri Suomen. Osallistuminen näihin verkostoihin koetaan tärkeäksi yhteisten toimintatapojen ja laadun kehittämisen näkökulmasta.

10.4 Resurssit

Määräaikaisten valvonnan toteutuminen vuonna 2023 on kuvattu taulukkoon 8. Vuoden 2023 valvontatavoitteista 62 % on suoritettu valvontasuunnitelman kirjaamiseen, 31.10.2023 mennessä. Lopulliset tulokset raportoidaan Avi:lle Pronto-tilastojen kautta vuoden 2024 alussa. Tähän astiset tulokset kuitenkin osoittavat, että valvontaan kohdennetut resurssit ovat riittävät ja vastaavat vuoden 2023 valvontasuunnitelmaan kirjattuja. Lisäksi epäsäännölliset, ennakoimattomat valvontatehtävät on pystytty hoitamaan asianmukaisesti, mikä käy ilmi kohdasta 10.2. Valvontatyön suunnittelua on myös kehitetty vuoden 2023 aikana vastaamaan valtakunnallisia ohjeistuksia mm. omavalvontaohjelman ja perusteellisemman palvelutasopäätöksen myötä.

Toiminnan laadun arviointi edellisillä valvontakausilla ei ole ollut järjestelmällistä. Palautetta asiakkailta on pyydetty satunnaisesti valvontakäyntien aikana sekä nettilomakkeen kautta, mutta palautetta ei juurikaan ole saatu. Lisäksi valvontatyön laatua on arvioitu satunnaisilla tarkastuspöytäkirjojen tarkistuksilla. Systemaattista tiedon keräämistä ja valvontatyön laadukkuuden arviointi on kehitetty ottamalla käyttöön omavalvontaohjelma vuonna 2023.

Uuden valvontaprosessin myötä valvontatyö ja pöytäkirjat ovat yhtenäistyneet ja toiminta hallintolain mukaista ja laadukkaampaa. Valvontaprosessin käyttöönotto on kuitenkin vielä kesken ja sitä jatketaan vuosien 2024 ja 2025 aikana. Lisäksi on tarkoitus kehittää kemikaalivalvonnan prosessia uudistetun valvontaprosessin tapaiseksi.

Henkilöstön osaamista on arvioitu vuonna 2023 työtehtävien toteutumisen ja käytyjen kehityskeskusteluiden avulla. Arvioinnin perusteella työtehtävän vastaavat kunkin tarkastajan osaamista ja lisäkoulutusta on tarjottu sitä tarvitseville. Vuoden 2023 aikana henkilöstöä on osallistunut onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulutukseen, rakenteellisen paloturvallisuuden koulutukseen sekä erilaisiin seminaaripäiviin, mm. onnettomuuksien ehkäisyn opintopäiville. Koulutukset kirjataan onnettomuuksien ehkäisyn koulutuskalenteriin. Lisäksi asiantuntijaverkostoihin osallistuminen koetaan tärkeäksi ajantasaisen tiedon ja uusien

ohjeistusten saamiseksi. Verkostoista saatu tietoa välitetään aktiivisesti muille pelastuslaitoksen työntekijöille.

11 Johtopäätökset

Vuoden 2023 on mennyt suurelta osin valvontasuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti. Määräaikaisten palotarkastusten suorittaminen on aikataulussa ja kaikki relevantit epäsäännölliset tarkastukset on saatu suoritettua suunnitellusti. Henkilöstön osaamiseen panostetaan ja yhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa on säännöllistä.

Virkojen täyttöjen haasteet ja kiristynyt talous on tuonut haasteita myös onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontatyöhön. Lisäksi lainsäädännön muutokset ja uudet tulkinnat vaativat valvontatyötä tekeviltä jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Ketteränä ja nopeasti muokkautuvana pelastuslaitoksena näihin haasteisiin on pystytty vastaamaan. Motivoitunut henkilöstö on ollut, ja tulee olemaan jatkossakin isossa roolissa muutoksien mahdollistamisessa.

Valvonnan suunnitelmallisuuden, vaikuttavuuden, saatavuuden ja kustannustehokkuuden sekä yhteistyöhön muiden sidosryhmien kanssa kehittämiseen panostetaan jatkossa entistä enemmän, jotta pystytään vastaamaan ympäristön haasteisiin ja pystytään tarjoamaan tasapuolista ja laadukasta palvelua asiakkaille.

Liite 1.

Liitetaulukko A1. Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Keskussairaalat, muut sairaalat		12 ¹⁾						
Terveyskeskusten vuodeosastot		12 ¹⁾						
Terveystieteiden erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä)					48			
Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset		12 ¹⁾						
Palvelutalot								
• sprinklattu				36 ²⁾				
• sprinklaamaton		12 ²⁾						
Tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvityskohteet			24 ²⁾					
Lasten- ja koulukodit, vankilat, ympärivuorokautiset päiväkodit								
vankilat		12		36 ³⁾				
lasten- ja nuorisokodit			24					
ympäri vuorokautiset päiväkodit			24					
Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset			24					
Vuokrattavat lomamökit ja -osakkeet					48 ⁴⁾		96 ⁵⁾	
Leirintäalueet					48 ⁶⁾			
Asuntolat, muut asuntolarakennukset						60		

Tarkastusväli on tiheämpi, mikäli kohteessa ei ole automaattista sammutuslaitteistoa

1) Tarkastusväliä voidaan tarkentaa poistumisturvallisuusselvityksen päivittämisen yhteydessä (3 v. välein)

2) Avovankilat

3) Yritystoimintaa, välitysfirmit

4) Pienemmät kokonaisuudet, esim. valvontaa ja ohjeistusta kirjeitse?

5) Tähtiluokittelu ohjaa tarkastusvälejä

Liitetaulukko A2. Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Päiväkoti								
alle 25 paikkaa						60		
25-100 paikkaa				36				
yli 100 paikkaa			24					
Yleissivistävät oppilaitokset		12						
Keskiasteen oppilaitokset			24					
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset					48			
Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.						60		

Liitetaulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset								
alle 400 m ²								120
400-2 499 m ²					48			
2 500- 9 999 m ²			24					
10 000 m ² tai enemmän		12						
Anniskeluravintolat								
alle 50 asiakaspaikkaa							96	
50-500 asiakaspaikkaa				36				
yli 500 asiakaspaikkaa		12						
Ruokaravintolat ¹⁾								120
Teatteri- ja konserttirakennukset								
paikkaluku yli 300 paikkaluku korkeintaan 300		12						
					48			
Kirjasto-, museo- ja näyttelyhallirakennukset								
Kirjastot ja museot						60		
Näyttelyhallit			24					
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset					48 ²⁾			
Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset						60		
Liikenteen rakennukset								
lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat		12						
muut liikenteen rakennukset ³⁾						60		

1) Kohteella voi olla anniskelulupa, mutta toiminta on painottunut lounas- tai päivällisruokailuun

2) Tilan sallittu maksimihenkilömäärä voi vaikuttaa tarkastusväliin

3) Esim. maanalaiset pysäköintitilat, ei yksittäiset autokatokset

Liitetaulukko A4. Teollisuus- ja varistorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Energiantuotannon rakennukset								
alle 1 000 m ²						60		
1 000 m ² tai enemmän			24					
Infrastruktuurin kannalta merkittävät ¹⁾		12						
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset ²⁾								
alle 1000 m ²						60		
1000-4 999 m ²			24					
yli 5 000 m ²		12						
Teollisuus- ja pienteollisuustalot ²⁾								
alle 1 000 m ²								120
1 000 m ² tai enemmän			24					
Varistorakennukset ²⁾								
alle 1 000 m ²								120
1 000-9 999 m ²					48			
10 000 m ² tai enemmän			24					

1) Myös muut kuin energiahuollon kannalta merkittävät kohteet, kuten kaukolämpö, vesihuolto, maakaasu, teletekniikka jne. Myös YTS-kohteet huomioita esim. Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot jne.

2) Palovaarallisuusluokka otettava huomioon.

Liitetaulukko A5. Maatalousrakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	3 kk [kpl]	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	18 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Kohteella on aluehallinto- viranomaisen ympäristöluva					24					
Kohteella on kunnan ympäristöluva (alempi raja)								60		
Erilliset viljankuivaamoraken- nukset ¹⁾ Muut maataloustuotanto- rakennukset ²⁾						36		60		

1) Jos kohde ei ole osa aluehallintoviranomaisen tai kunnan ympäristölupaan liittyvää toimintaa, vaan esim. kyläyhteisön yhteinen viljankuivaamo, tarkastusvälin lähtökohta on 36 kk. Yksittäisen viljelijän käytössä olevan pienen viljankuivaamon tarkastusvälin lähtökohta on 60 kk, käyttöaste tiuhentaa tai harventaa tarkastusväliä.

2) Muiden maataloustuotantorakennusten tarkastusväli määritellään tapauskohtaisesti

Liitetaulukko A6. Muiden kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Toimistot ja työpaikkatilat								120
Palo- ja pelastustoimen rakennukset						60		
Rakennus ei kuulu mihinkään muuhun ryhmään, mutta on kytketty hätäkeskukseen ¹⁾						60		
Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat								
kylmä jakeluasema, ei rakennuksia				36				
jakeluasemat, esim. liikennemyymälät			24					
Seveso-kohteet ja muut vastaavat								
turvallisuusselvityslaitos		12						
toimintaperiaatelaitos		12						
lupalaitos			24					
ilmoituslaitos				36				
kemikaaliratapihat ja satamien vaarallisten aineiden kentät, maaliikenteen logistiikkakeskukset ²⁾		12						
Turvetuotantoalueet		12						
Kulttuurihistoriallinen rakennus ³⁾	Tapauskohtainen harkinta							
Muut rakennukset ja kohteet ⁴⁾	Tapauskohtainen harkinta							

1) Esim. automaattisella paloilmoinnilla varustetut autohallit

2) Traficom on määritellyt kemikaaliratapihat, logistiikkakeskusten ja -maaliikenneterminaalien tarkastusväliä määriteltäessä on huomioitava ainakin toiminnan laajuus ja mahdollisten vaarallisten aineiden osuus tavaravirrasta

3) Kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden määrittelyssä hyödynnetään Museoviraston vuonna 2012 laatimaa Haag-listaa valtakunnallisesti tärkeistä kohteista.

4) Esim. kaivokset, maanalainen rakentaminen